

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Θ. ΝΑΤΣΙΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

ΜΕΤΕΠΙΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ
ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ
(1833-2013)

Προλογίζει
ο Δήμαρχος Λαμίων
Γεώργιος Ν. Κοτρωνιάς

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ

ΛΑΜΙΑ 2013

ΜΕΤΕΠΙΧΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ
ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ
(1833-2013)

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Σειρά: Φθιωτική Τοπική Ιστορία
Τίτλος: «Μετεπαναστατικό Χρονολόγιο
της Λαμίας (1833-2013)»
Συγγραφέας: Δημήτριος Θ. Νάτσιος

Εκτύπωση:

ΑΦΟΙ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ο.Ε.
ΒΙ.ΠΕ. ΛΑΜΙΑΣ
ΤΗΛ.: 22310 34521, 22310 34000, FAX: 22310 43856
e-mail: papress@hotmail.com

Δ η μ ή τ ρ ι ο ς Θ . Ν ά τ σ ι ο ς

Είναι φιλόλογος. Υπηρέτησε σε Γυμνάσια και σε Λύκεια της Λαμίας και της ευρύτερης περιοχής της Φθιώτιδας και στο Ιστορικό Αρχείο Λαμίας, το οποίο δημιούργησε και διήυθυνε. Συνταξιοδοτήθηκε πρόσφατα. Παράλληλα προς τα διδακτικά και διοικητικά του καθήκοντα ασχολήθηκε και ασχολείται με την ιστορική έρευνα και ταλαιπωρεί... τους τυπογράφους. Έχει συγγράψει και εκδώσει μερικές δεκάδες βιβλία και έχει δημοσιεύσει σε περιοδικά και εφημερίδες μερικές εκατοντάδες άρθρα και μελέτες, απ' τα οποία τα περισσότερα αναφέρονται στη Λαμία. Έχει λάβει μέρος σε διεθνή και σε ελληνικά συνέδρια, στα οποία έκανε ανακοινώσεις επί ιστορικών θεμάτων. Από το 1980 εκδίδει ανελλιπώς την ετήσια φιλολογική έκδοση: «Φθιωτικά Χρονικά». Για τη συμβολή του στην πολιτιστική και ιστορική ανάδειξη της Λαμίας, ο Δήμος τού έχει απονεμίσει το Ασημένιο Μετάλλιο της πόλης και τιμητική Πλακέτα. Τέλος διαμένει μόνιμα στη Λαμία, της οποίας είναι δημότης.

Η διεύθυνσή του:

*Αθ. Μπισόλα 10, Λαμία 35100
τηλ.: 22310-26101 & 22310-35967
τηλ. (θερινής περιόδου): 22380 71414*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Θ. ΝΑΤΣΙΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

ΜΕΤΕΠΙΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ
ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ
(1833-2013)

Προλογίζει
ο Δήμαρχος Λαμίων
Γεώργιος Ν. Κοτρωνιάς

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ

ΛΑΜΙΑ 2013

Βοΐλα: «ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ» ΣΤΗΝ ΑΛΑΜΑΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

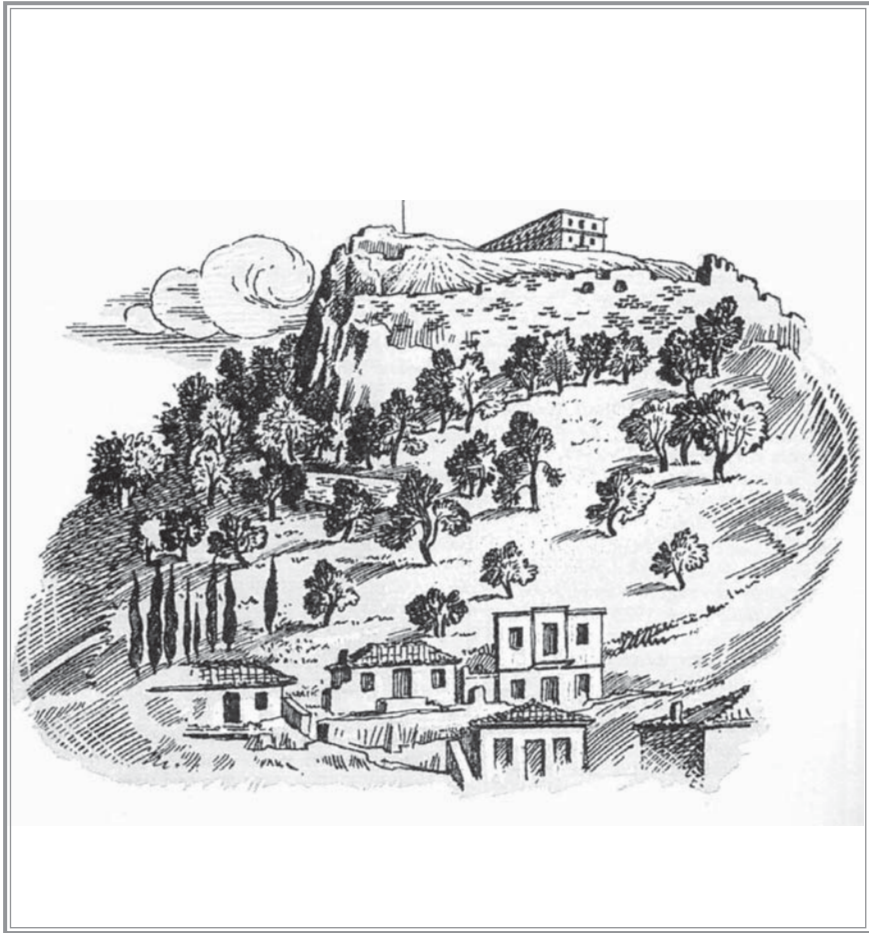
Λαμία, η πατρίδα μας, η γενέτειρα γη, ο τόπος μας πάντα στο άκουσμα της θα κάνει την καρδιά μας να σκιρτά και το νου μας να ανατρέχει στη μακραίωνη Ιστορία της. Μία Ιστορία, που γράφτηκε με ειρηνικά έργα, με πολέμους και συνθήκες, με πολιτισμό και θρησκευτική ευλάβεια, μία Ιστορία, που γράφτηκε και συνεχίζει να γράφεται από τους ανθρώπους της.

Η μελέτη της ιστορίας πέραν του παιδευτικού της ρόλου είναι η απόδοση τιμής στους προγόνους και στα έργα τους, είναι μία γοητευτική περιπέτεια της συνέχειας των γενεών.

Ειδικότερα η ιστορική καταγραφή όσων διαμόρφωσαν μετά την απελευθέρωση του 1833 το Ζητούνι σε μία σύγχρονη Ευρωπαϊκή Λαμία σίγουρα συγκινεί ιδιαίτερα τους Λαμιώτες μιας και οι δράσεις, τα γεγονότα και τα έργα αφορούν τους παππούδες, τους πατεράδες μας και εμάς τους ίδιους.

Σ' αυτή τη γοητευτική περιπέτεια θα ταξιδεύσουμε με το Χρονολόγιο της μετεπαναστατικής Λαμίας με οδηγό και καπετάνιο έναν σημαντικό πνευματικό άνθρωπο, έναν ιστοριοδίφη, που αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής του στην Ιστορία της πόλης μας τον κ. Δημήτριο Θ. Νάτσιο. Τον ευχαριστώ θερμά γιατί το Χρονολόγιο είναι ακόμη μία προσφορά του στη Λαμία που αγαπάμε.

Ο Δήμαρχος Λαμιέων
Γεώργιος Ν. Κοτρωνιάς

Κ.Θετταλός: ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΚΡΙΣΙΜΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ: 1827-1832

Οι διπλωματικοί αγώνες της Ελλάδος στη διάρκεια της ανωτέρω περιόδου για τα σύνορα και το βαθμό της ανεξαρτησίας του νέου κράτους

Γνωστό είναι το γεγονός ότι η Ελληνική Επανάσταση στο πρώτο τέταρτο του 19ου αιώνα αντιμετώπισθηκε εχθρικά απ' την, τότε, ευρωπαϊκή διπλωματία και ότι χρειάστηκαν σκληροί διπλωματικοί αγώνες εκ μέρους των Ελλήνων για να κερδηθεί η συμπάθεια των Μεγάλων Δυνάμεων και για να δημιουργηθεί ευνοϊκό κλίμα έναντι του ελληνικού ζητήματος, αν και η διπλωματία δεν έχει αισθήματα, δεν παύει, όμως να είναι έργο ανθρώπινο⁽¹⁾. Σε όλη τη διάρκεια λοιπόν της Ελληνικής Επανάστασης παράλληλα προς τα πολεμικά γεγονότα διεξάγονταν και διπλωματικοί αγώνες, άλλοτε σε ήπια και άλλοτε σε έντονη μορφή. Οι αγώνες κορυφώθηκαν στην περίοδο 1827-1832, όταν πλέον οι εξελίξεις στο διπλωματικό πεδίο, έπειτα απ' το Πρωτόκολλο της Πετρούπολης (1826) και την Συνθήκη του Λονδίνου (6 Ιουλίου 1827), που ήταν καθοριστικές διπλωματικές αποφάσεις, επέτρεψαν να γίνεται λόγος για το βαθμό της ανεξαρτησίας και τα σύνορα του νέου κράτους. Και όσον αφορά στο βαθμό της ανεξαρτησίας γνωστό είναι το γεγονός ότι η Διάσκεψη του Λονδίνου έπειτα από αγγλική πρόταση διεκήρυξε στις 22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830 την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδος, για τα σύνορα όμως διεζήχθησαν δύσκολοι και πολλές φορές κρίσιμοι διπλωματικοί αγώνες ως την τελική ρύθμιση αυτών, όπως θα δούμε πιο κάτω. Οι αγώνες εκείνοι υπήρξαν κρισιμώτεροι για την πόλη του **Ζητουνίου** και την ευρύτερη περιοχή της, η οποία κινδύνευσε να μην απελευθερωθεί, όπως συνέβη και με άλλα διαμερίσματα του ελλαδικού χώρου. (Τρανό παράδειγμα είναι η περίπτωση της Κρήτης, της οποίας το αίτημα για Ένωση με την Ελλάδα απορρίφθηκε στη Διάσκεψη του Λονδίνου στις 18/30 Αυγούστου 1832).

Αναφέρεται πιο πάνω ότι η Συνθήκη του Λονδίνου του 1827 ήταν καθοριστική διπλωματική απόφαση των εκπροσώπων της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας, διότι για πρώτη φορά προτείνεται συμβιβασμός μεταξύ των εμπολέμων, το δε άρθρο 3 αναφέρει τα εξής: **«Αι λεπτομέρειαι αυτού του συμβιβασμού, καθώς ακόμη και τα όρια του τόπου επί της Στερεάς και η φανέρωσις των νήσων του Αιγαίου, εις τα οποίας θέλει προσαρμοσθή ο συμβιβασμός, ταύτα θέλουν προσδιορισθή εις μίαν μεταξύ των υψηλών Δυνάμεων και αμφοτέρων των διαμαχομένων προσεχώς επακόλουθον διαπραγμάτευσιν»**⁽²⁾. Και σχετικά με το συμβιβασμό,

---

1. α) JHOANN VON GENS: «Περί του Γερμανικού Φιλελληνισμού», «Παρνασσός», 6(1964), σελ. 558
β) Καθοριστική υπήρξε η συμβολή του Ιωάννου Καποδίστρια: Επιστολές του προς τον τσάρο της Ρωσίας Αλέξανδρο Α' και προς τον Αλέξανδρο Υψηλάντη: *Ιστορία Ελλ. Έθνους* (I.E.E.) (Εκδοτική Αθηνών), τόμος ΙΒ', σελ. 36-39. γ) Η στάση των Ευρωπαίων έναντι της Επανάστασης διήλθε από ορισμένα στάδια σε όλη τη διάρκεια του αγώνα. Καθοριστική πάντως υπήρξε η στάση της Αγγλίας, της Ρωσίας και της Γαλλίας.

2. «Πρακτικά» της Συνθήκης του Λονδίνου (6 Ιουλίου 1827) «Άρθρον 3» (Κόκκινος Διον.: «Ελληνική Επανάσταση» ΙΑ', σελ. 194-197).

αρχικά μεν προτάθηκε η λύση της αυτονομίας της Ελλάδος, η οποία θα έμενε φόρου υποτελής στο Σουλτάνο, αργότερα όμως διακηρύχθηκε η πολιτική ανεξαρτησία της χώρας, πράγμα που σήμαινε ότι καρποφόρησαν οι αγώνες της Ελληνικής διπλωματίας, τους οποίους διεξήγε τόσο επιτυχώς ο έμπειρος διπλωμάτης Ιωάννης Καποδίστριας. Επομένως στο ένα σκέλος, δηλ. στο βαθμό της ανεξαρτησίας, οι προσπάθειες στέφθηκαν από πλήρη επιτυχία, αν λάβει κανείς υπόψη του το πολιτικό κλίμα της εποχής εκείνης, που επικρατούσε στην Ευρώπη. **«Τα όρια του τόπου επί της Στερεάς»**, όμως, προσδιορίστηκαν αργότερα και χρειάστηκαν λεπτοί διπλωματικοί χειρισμοί και αποτελεσματικοί ελιγμοί εκ μέρους του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδος. Είναι μακρύς ο κατάλογος των διπλωματικών κινήσεων και ενεργειών του Καποδίστρια απ' τις αρχές του 1828, όταν ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας, ως τον βίαιο θάνατό του (1831), τις οποίες ενέργειες είχε αρχίσει στις 3 Οκτωβρίου 1827 απ' το Παρίσι με την έντονη διαμαρτυρία του προς το Αγγλικό Υπουργείο Εξωτερικών, επειδή το διπλωματικό του αισθητήριο του έλεγε ότι θα ήταν περιορισμένα τα εδάφη, που θα δίδονταν στην Ελλάδα μετά το τέλος του πολέμου. Η διαίσθηση εκείνη τον ώθησε να χειρισθεί με διπλωματική ευστροφία το θέμα των συνόρων, προβάλλοντας τις Ελληνικές διεκδικήσεις σ' όλο το διάστημα εκείνο. Επειδή, λοιπόν, τα διπλωματικά γεγονότα της περιόδου 1827-1832 υπήρξαν καθοριστικά για τα σύνορα του νέου κράτους και επειδή κρίσιμες διπλωματικές αποφάσεις έχουν άμεση σχέση με την πόλη του Ζητουνίου και την ευρύτερη περιοχή της -αφού γίνεται ειδική αναφορά σ' αυτή³⁾ - θα εξετασθούν λεπτομερέστερα οι διπλωματικές ενέργειες της περιόδου εκείνης.

* * *

Η Ευρώπη και ιδιαίτερα οι, τότε, Μεγάλες Δυνάμεις πλην της Πρωσίας και της Αγγλίας, προσανατολίζεται στην ειρήνευση της Ελλάδος, ιδιαίτερα μετά την έξοδο του Μεσολογγίου. Της αγγλικής πολιτικής μάλιστα ήταν πρωταρχικός σκοπός. Λόγοι οικονομικοί και ανθρωπιστικοί τους ώθησαν σε μια τέτοια απόφαση, αφού ο μακροχρόνιος πόλεμος μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας είχε πλήξει το εμπόριο στη Μεσόγειο και αφού **«Ομόθηρσοι Έλληνες εξολοθρευόνταν από τους Τούρκους και τους Αιγυπτίους»**⁴⁾. Αρχή των προσπαθειών για μεσολάβηση προς ειρήνευση έγινε στην Πετρούπολη (Απρίλιος 1826) και το 3ο άρθρο του πρώτου πρωτοκόλλου μεταξύ Αγγλίας και Ρωσίας για τα Ελληνικά πράγματα αναφέρει – μεταξύ των άλλων – και τα εξής: **«Η Β.Α.Μ. και η Α.Α.Μ. επιφυλάττονται εις το μετά ταύτα να παραδεχθούν τα αναγκαία μέτρα δια να προσδιορίσουν τα καθέκαστα της περί ης ο λόγος συνδιαλλαγής, καθώς και τα όρια της γης, και τα ονόματα των του Αιγαίου πελάγους νήσων αίτινες θέλουν συμπεριληφθή και τα οποία θέλουν προταθή εις την Πόρταν να γνωρίζει υπό το όνομα Ελλάς»**⁵⁾. Οι πιο πάνω όροι επαναλήφθηκαν στην Ιουλιανή Συνθήκη του Λονδίνου, όπου και πάλι οι Υψηλές Δυνάμεις και αμφοτέρωθεν τα διαμαχόμενα μέρη θα διαπραγματευόνταν **«τα όρια του τόπου επί της Στερεάς»**. Έτσι ο καθορισμός των συνόρων παρέμεινε βασικό, αλλά και ρευστό θέμα σε όλες, σχεδόν, τις Διασκέψεις των διπλωματών. Αν και στη Διάσκεψη του Λονδίνου (1828) δεν λήφθηκε απόφαση, η διάσκεψη όμως στον Πόρο το ίδιο έτος απέδωσε ικανοποιητικά αποτελέσματα, έπειτα, βέβαια, απ' τα υπομνήματα του Καποδίστρια. Αλλά ενώ συνεχιζόταν η σύνοδος των Πρεσβευτών στον Πόρο,

3. Μεγάλο μέρος της Εισαγωγής τούτης, αναφέρεται στην περίπτωση του Ζητουνίου.

4. Λόγια του βασιλιά της Γαλλίας Καρόλου του Γ'.

5. Πρωτόκολλο της Πετρούπολης της 23Μαρτίου/4 Απριλίου 1826.

στο Λονδίνο ο υπουργός τα Αγγλίας Άμπερντην και οι πληρεξούσιοι της Γαλλίας Πολινάκ και της Ρωσίας Λίβεν υπέγραψαν το ομώνυμο πρωτόκολλο στις 4/16 Νοεμβρίου 1828, σύμφωνα με το οποίο το νέο Ελληνικό κράτος θα περιελάμβανε μόνο την Πελοπόννησο και τις Κυκλάδες. Η απόφαση εκείνη ανησύχησε ιδιαίτερα τον κυβερνήτη, αλλά ανέπτυξε μεγαλύτερη διπλωματική δραστηριότητα. Απ' τις έως τώρα όμως διπλωματικές αποφάσεις, σχετικά με τα σύνορα του νέου κράτους, διαγράφεται δυσοίωνα το μέλλον του Ζητουνίου και της περιοχής του και εκφράζονται δικαιολογημένοι φόβοι ότι δεν θα συμπεριλαμβανόταν σ' αυτό. Τούτο βέβαια ίσχυε και για άλλες περιοχές του Ελλαδικού χώρου. Τελικά όμως οι πληρεξούσιοι υπέγραψαν το καθοριστικό πρωτόκολλο του **Λονδίνου της 10/22 Μαρτίου 1829**, στο οποίο γινόταν δεκτή η πρόταση των Πρεσβευτών, την οποία είχαν εισηγηθεί από τον Πόρο, που καθόριζε την συνοριακή γραμμή Παγασητικού – Αμβρακικού κόλπου⁶. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η Τουρκία έως τότε δεν θεωρούσε υποχρεωτικές τις αποφάσεις των Διασκέψεων των Μεγάλων Δυνάμεων. Το ίδιο έπραξε και τότε. Η έκβαση όμως του Ρωσοτουρκικού πολέμου υπήρξε καθοριστικό γεγονός για την ελληνική υπόθεση, αφού υποχρεώθηκε η Οθωμανική Πύλη να υπογράψει το κείμενο της συνθήκης της Αδριανούπολης και με το άρθρο 10, που αναφερόταν στην Ελλάδα, να αποδεχθεί δύο προηγούμενες αποφάσεις, ήτοι την Ιουλιανή Συνθήκη 1827 και το Πρωτόκολλο της 10/22 Μαρτίου 1829, το οποίο όριζε συνοριακή γραμμή Παγασητικού – Αμβρακικού. Όταν όμως το επόμενο έτος (22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830) η Διάσκεψη του Λονδίνου διεκήρυξε την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδας – ύστερα βέβαια από αγγλική πρόταση για τους γνωστούς λόγους – το πρωτόκολλο του 1829 δεν ελήφθη υπόψη, αφού το άρθρο 10 της Διάσκεψης όριζε περιορισμένα όρια, δηλ. όχι τη γραμμή Παγασητικός – Αμβρακικός, αλλά εκείνη Αχελώος – Σπερχειός και άφηνε την επαρχία Ζητουνίου έξω από το έδαφος της Ελλάδος⁷. Εκτός από τους λόγους ότι η εδαφική μείωση προκλήθηκε ως ανταλλαγή προς την Τουρκία για παροχή ανεξαρτησίας και για να μη συνορεύουν τα υπό Αγγλική κατοχή Επτάνησα με το Ελληνικό κράτος, υπήρχαν και άλλοι σοβαρότεροι για την Τουρκία λόγοι, για τους οποίους η ίδια ήθελε να διατηρήσει υπό την κυριαρχία της την επαρχία Ζητουνίου και οι οποίοι είναι οι εξής:

α) Η στρατηγική και η εμπορική θέση της πόλης και της ευρύτερης περιοχής τους: Το σημείο εκείνο ήταν πράγματι στρατηγικό στο κεντρικό ελλαδικό χώρο, διότι υπήρχε όχι μόνο οχυρωματική υποδομή με την ύπαρξη και λειτουργία του Φρουρίου της πόλης, αλλά και διότι ήταν δυνατή, τόσο η διατήρηση στρατιωτικών δυνάμεων εκεί, όσο και η εύκολη μετακίνηση νέων, εάν παρίστατο ανάγκη. Τούτο επέτρεπε η μορφολογία του εδάφους και ο πλησίον εκεί κόλπος του Ζητουνίου, ο οποίος διευκόλυνε την ανάπτυξη του εμπορίου και της συγκοινωνίας. Η στρατηγικότητα του χώρου αποδείχθηκε περισσότερο στην διάρκεια της Επανάστασής, αφού οι Τούρκοι ήλεγχαν απόλυτα την περιοχή.

β) Οι σπουδαίοι οικονομικοί τομείς της περιοχής εκείνη, όπως ήταν η λειτουργία των παράκτιων και παραποτάμιων τουρκικών ιχθυοτροφείων, η ύπαρξη και λειτουργία της αλυσής της «Γαντζού», η κτηνοτροφία, η ναυτιλία, το γόνιμο, αν και αναξιοποίητο έδαφος της κοιλάδας του Σπερχειού.

γ) Οι Τούρκοι μεγαλοϊδιοκτήτες της περιοχής προφανώς δεν ήθελαν να απολέσουν τις φθαρτές και άφθαρτες περιουσίες τους, αφού απ' τα 49 χωριά της επαρχίας Ζητουνίου, τα 37 ήταν τσιφλίκια και τα 12 κεφαλοχώρια. Επομένως είχαν λόγους οι Τούρκοι να παραμείνει

6. Κόκκινος: τόμος 12, σελ. 104-109.

7. Οριστική συνθήκη διακήρυξης της ανεξαρτησίας της Ελλάδας (22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830) 2ο άρθρο.

η περιοχή εκείνη υπό την κυριαρχία του Σουλτάνου. Εκτός απ' τους πιο πάνω λόγους, για τους οποίους οι Τούρκοι επέμεναν να μην απελευθερωθεί το Ζητούνι και η περιοχή του, ήταν και εκείνος, σύμφωνα με τον οποίο, δεν επιθυμούσαν την ύπαρξη κράτους με πολλά εδάφη και περιοχές με πλεονεκτήματα, όπως η πιο πάνω. Η κατάσταση, που διαμορφώθηκε μετά τη διακήρυξη της πολιτικής ανεξαρτησίας της Ελλάδος περιόριζε την Επικράτεια αυτής προς τα βόρεια σύνορά της, έτσι χανόταν, όχι μόνο η επαρχία του Ζητούνιου, αλλά καθίστατο αβέβαια και η βιωσιμότητα του νέου κράτους. Ο έμπειρος κυβερνήτης διείδε ότι μόνο μέσω της διπλωματικής οδού θα βελτίωνε τη δυσάρεστη εκείνη κατάσταση και γι' αυτό έλαβε μια σειρά μέτρων, η υλοποίηση των οποίων δικαίωσε τις προβλέψεις του. Αρχικά απέφυγε όχι μόνο να υλοποιήσει την απόφαση της ανταλλαγής των πληθυσμών, αλλά έθετε ως προϋπόθεση για να εκκενωθούν οι βόρειες επαρχίες απ' τον ελληνικό πληθυσμό, έπρεπε προηγουμένως να φύγουν απ' την Αττική, τη Βοιωτία και την Εύβοια οι Τούρκοι. Επί πλέον ζήτησε η χάραξη των συνόρων να γίνει με την επιτόπια παρουσία της διεθνούς Επιτροπής των οροθετών και το σπουδαιότερο ζήτησε να εξασφαλισθούν πόροι για να αντιμετωπισθεί το προσφυγικό ζήτημα, που αναπόφευκτα θα εδημιουργείτο. Τόσο τα μέτρα αυτά, όσο και η παραίτηση του Λεοπόλδου, απ' τον ελληνικό θρόνο, ο οποίος είχε εκλεγεί απ' τις τρεις Δυνάμεις, ως ηγεμόνας της Ελλάδος, παραίτηση, που είχε σχέση και με τα σύνορα, αλλά και ολόκληρος ο χειρισμός του προβλήματος των συνόρων απ' τις Μεγάλες Δυνάμεις, είχαν ως αποτέλεσμα τη σύγκληση της τακτικής Διάσκεψης των εκπροσώπων των Τριών Δυνάμεων στο Λονδίνο τον Ιούλιο του 1831. Θέμα συζητήσεως ήταν τα ελληνικά σύνορα. Η διάσκεψη εκείνη υπέγραψε στις 14/26 Σεπτεμβρίου 1831 Πρωτόκολλο με το οποίο, αφενός μεν επισήμαινε τα μειονεκτήματα της συνοριακής γραμμής: Αχελώος - Σπερχειός, αφετέρου υπεδείκνυε στην Τουρκία να αναγνωρίσει τη γραμμή Παγασητικού - Αμβρακικού, η οποία συνοριακή γραμμή είχε αναγνωρισθεί με το Πρωτόκολλο της 22 Μαρτίου 1829. Αυτά είχαν αποφασισθεί στο Λονδίνο, αλλά οι διπλωματικές αποφάσεις δεν υλοποιούνται αμέσως, και συνήθως γίνονται αποδεκτές έπειτα από πιέσεις. Οι πιο πάνω λοιπόν αποφάσεις δεν έγιναν αποδεκτές από την Πύλη και γι' αυτό ο Κάνιγκ εργάστηκε επί έξι μήνες σκληρά στην Κωνσταντινούπολη χρησιμοποιών την πείρα του και εκμεταλλευόμενος τις συγκαιρίες, όπως ήταν ο πόλεμος του Μωχάμετ Άλυ της Αιγύπτου εναντίον της Τουρκίας και έφθασε στην υπογραφή του Δικανονισμού της Κωνσταντινουπόλεως, της γνωστής **Συνθήκης της Κων/πολεως ή Καλεντέρ Κιόσκ (ανάκτορο) στις 9/21 Ιουλίου 1832**, αλλά και πάλι για το Ζητούνι και τη βόρεια του Σπερχειού περιοχή θα αποφάσιζε η Διάσκεψη του Λονδίνου. Για την περιοχή λοιπόν εκείνη ήταν εξαιρετικά δύσκολα τα πράγματα και οριζόταν επιπλέον αποζημίωση της Τουρκίας με διάφορα κριτήρια. Η νέα Διάσκεψη του Λονδίνου ασχολήθηκε με το θέμα των συνόρων και διατύπωσε τις απόψεις της σύμφωνα με το πρωτόκολλο της 18/30 Αυγούστου 1832, προκρίνοντας ως ήταν επόμενο τη γνωστή απ' το 1829 συνοριακή γραμμή από του Παγασητικού μέχρι του Αμβρακικού κόλπου.

Η τελική εδαφική ρύθμιση του Ελληνικού ζητήματος και η χάραξη των χερσαίων Ελληνοτουρκικών συνόρων

Αν και είχε παρέλθει μια τριετία απ' τη διακήρυξη της 'πολιτικής ανεξαρτησίας της Ελλάδος, αν και είχαν ληφθεί διεθνείς διπλωματικές αποφάσεις για τη ρύθμιση των συνόρων, το πρόβλημα παρέμενε άλυτο εξαιτίας της Τουρκίας, η οποία μάλιστα προς στιγμήν φάνηκε κερδισμένη, αφού με τη Διάσκεψη του Λονδίνου της 22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830 πέτυχε περιορισμένα σύνορα στο βόρειο τμήμα του νέου κράτους. Η απόφαση όμως, που ελή-

φθη στη Διάσκεψη του Λονδίνου 18/30 Αυγούστου 1832 και που ήταν αποτέλεσμα εντόνων διπλωματικών αγώνων, κυρίως, εκ μέρους της Αγγλίας, υπήρξε καθοριστική για την τελική εδαφική ρύθμιση του Ελληνικού ζητήματος, αφού η Τουρκία με διακοίνωση του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών (Ρεΐς εφέντη) στις 14/26 Δεκεμβρίου 1832 αποδέχθηκε τα **«κανονισθέντα και τεθησόμενα όρια»** μεταξύ των δύο κρατών⁽⁸⁾. Η ανωτέρω απόφαση της Διάσκεψης του Λονδίνου υπήρξε καθοριστική και για τη Λαμία, αφού τόσο αυτή, όσο και η ευρύτερη, προς το Β.Α. σημείο, περιοχή της συμπεριλήφθηκε στο νέο κράτος. Άλλωστε την απόφαση εκείνη αποδέχθηκε τελικά και η Τουρκία. Η βραδύτητα της αποδοχής ερμηνεύεται ως διπλωματικός ελιγμός εκ μέρους της με σκοπό να κερδίσει την αποζημίωση των 40 εκατομμυρίων γροσίων, όπως και έγινε. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ο καθορισμός των ορίων Ελλάδος και Τουρκίας συντελέστηκε τον Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και Νοέμβριο 1832 από πενταμελή οροθετική επιτροπή, την οποίαν αποτελούσαν οι συνταγματάρχες Βάικερ, Σκαλών, ο αντισυνταγματάρχης Βαρθελεμής, ο στρατηγός Γιαννάκης Στάϊκος και ο Χουσεΐν Βέης ως εκπρόσωποι της Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Ελλάδος και Τουρκίας αντίστοιχα⁽⁹⁾. Ο τελευταίος απεχώρησε από τις εργασίες της οροθετικής επιτροπής. Ο καθορισμός συντελέστηκε σύμφωνα με τον Διακανονισμό της Κωνσταντινουπόλεως (9/21 Ιουλίου 1832) και της Διάσκεψης του Λονδίνου (18/30 Αυγούστου του ίδιου έτους) και πριν από τη διακοίνωση της Τουρκίας ότι η Πύλη αποδέχεται (14/26 Δεκεμβρίου 1832) την τελική ρύθμιση των συνόρων. Επομένως η βραδύτητα της αποδοχής της τελικής ρύθμισης ήταν ένας διπλωματικός ελιγμός.

Εκ των ανωτέρω συμπεραίνω ότι η Λαμία απέκτησε την πολιτική της ελευθερία όχι με τα όπλα, αλλά με διπλωματικούς αγώνες. Τούτο επηρέασε το γαιοκτησιακό καθεστώς της περιοχής και ταλαιπώρησε αυτή επί σειρά δεκαετιών. Τους αγώνες διεξήγαγε με επιτυχία ο Ιωάννης Καποδίστριας, όσο ζούσε, και συνέχισαν με αποφασιστικότητα οι Μεγάλες Δυνάμεις και ιδιαίτερα ο έμπειρος διπλωμάτης Στράτφορντ Κάνιγκ. Το τέλος της Ελλ. Επανάστασης του 1821 και η ίδρυση ενός ανεξαρτήτου Ελληνικού κράτους για τη Λαμία ήταν ένας σταθμός στην ιστορική της πορεία. Τώρα απομένει η ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα και η κρατική παρουσία σ' αυτήν.

Η απελευθέρωση τη Λαμίας

Αφού οι διπλωματικοί αγώνες στέφθηκαν από επιτυχία και τα σύνορα Ελλάδος και Τουρκίας έφθαναν στο σημείο, που ήταν επιθυμία και στόχος των Ελλήνων και των Μεγάλων Δυνάμεων, το μόνο, που απέμενε, τότε, ήταν η απελευθέρωση όχι μόνο της Λαμίας και της ευρύτερης περιοχής της, αλλά ολοκλήρου της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος και της Ευβοίας και η ενσωμάτωση αυτών στην Ελλάδα, αφού είναι γνωστό ότι ως το τέλος του 1832 υπήρχαν μικροεστίες τουρκικής κυριαρχίας στην Αττική, τη Βοιωτία, την Εύβοια και περισσότερο στη Φθιώτιδα, το δε Ζητούνι βρισκόταν υπό πλήρη τουρκική κυριαρχία, όπου η μόνη διοικητική αρχή ήταν η νόμιμη Επαρχιακή Δημογεροντία Ζητουνίου. Επομένως των μερών εκείνων η απελευθέρωση έπρεπε να επιταχυνθεί και η ενσωμάτωση να νομιμοποιηθεί, αφού πλέον θα ανήκαν στην Ελληνική Επικράτεια. Όπου όμως σημειώνονται τέτοιες μεταβολές, δημιουργούνται προβλήματα, τα οποία ζητούν την επίλυσή τους, αν και απ' το 1830 η πόλη της Λαμίας βρισκόταν σε μια μεταβατική περίοδο και γύρω απ' τη ζωή και τη μελλοντική τύχη αυτής

8. Κόκκινος, ό.π. τόμος ΙΒ' σελ. 571

9. Α.Υ.Ε. («Μικτή Επιτροπή») φακ. 7/1 1832

επικρατούσε μια ρευστή κατάσταση. Στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την τύχη της Λαμίας το τουρκικό πληθυσμιακό στοιχείο είχε αρχίσει να αποχωρεί και να μεταβαίνει, κυρίως, στη Λάρισα, με αποτέλεσμα να σημειώνεται αλλαγή στην εθνοκοινοτική δομή των κατοίκων της πόλης, αν και το ελληνικό στοιχείο της ήταν πολύ λίγο την περίοδο εκείνη εξ αιτίας του πολέμου. Και θα ήταν παράλειψη, αν δεν επισημαινόταν εδώ το πληθυσμιακό κενό, που δημιουργήθηκε στην πόλη τη χρονική εκείνη στιγμή. Και αν είναι αληθής γραπτή μαρτυρία, που διέσωσε, κάπως αργότερα, τοπική εφημερίδα¹⁰, ο πληθυσμός της Λαμίας δεν ξεπερνούσε, κατά το Μάρτιο του 1833, τους 150 κατοίκους. Το πληθυσμιακό εκείνο κενό καλύφθηκε από κατοίκους, οι οποίοι προέρχονταν απ' την ευρύτερη περιοχή της πόλης και άρχισαν να εγκαθίστανται σ' αυτήν μετά την απελευθέρωση, κυρίως, όμως, καλύφθηκε από ομογενείς, οι οποίοι προέρχονταν απ' τον υπόδουλο και παροικιακό Ελληνισμό και από αγωνιστές του 1821, οι οποίοι όμως στο μεγαλύτερο μέρος δεν ήταν γηγενείς. Τα ετερόκλητα εκείνα στοιχεία δημιούργησαν μια ανομοιογένεια στον πληθυσμό της μετεπαναστατικής Λαμίας. Αν για τη Φθιώτιδα το 1832 ήταν έτος διπλωματικών αγώνων για να περιληφθεί κι αυτή στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, το επόμενο, ήταν έτος υλοποίησης των διεθνών εκείνων αποφάσεων. Επομένως η διασφάλιση των νέων περιοχών ήταν η πρώτη φροντίδα της τότε πολιτικής και πολιτειακής εξουσίας. Αμέσως λοιπόν μετά την αποβίβαση στο Ναύπλιο του βασιλιά Όθωνα και της Αντιβασιλείας, άρχισαν συντονισμένες προσπάθειες για την απελευθέρωση, την ενσωμάτωση και την νομιμοποίηση της κατάληψης και της κατοχής της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος και της Εύβοιας. Τις συντονισμένες προσπάθειες φανερώνουν γραπτές αρχαικές πηγές. Η κατάληψη¹¹ και η κατοχή των «**επαρχιών και των μερών**» αποφασίστηκε με Βασιλικό Διάταγμα της 22 Φεβρουαρίου 1833 και με χαιρετιστήρια βασιλική δηλοποίηση προς τους κατοίκους των νέων περιοχών. Η παραλαβή της πόλης ανατέθηκε στην πολιτική και στρατιωτική εξουσία και την μεν πρώτη εκπροσωπούσε ο επί Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Παιδείας Γραμματέας (=Υπουργός) Ιακωβάκης Ρίζος-Νερούλος και την δεύτερη ο επικεφαλής των βουαρικών στρατευμάτων αντισυνταγματάρχης Αλβέρτος. Με οδηγίες της Αντιβασιλείας η πιο πάνω πολιτική εξουσία, αφού διήλθε και από άλλα σημεία της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδας, έφθασε στο Ζητούνι και κατέλαβε προσωπικώς την πόλη στις 28 Μαρτίου 1833, συνεικουρούμενος από την βουαρική στρατιωτική δύναμη, χωρίς όμως να γίνει επίσημη παράδοση, απ' την τουρκική διοικητική αρχή. Επομένως η πόλη του Ζητούνιού απέκτησε την πολιτική της ελευθερία στις 28 Μαρτίου 1833¹², αφού εξουσιαζόταν απ' τους Τούρκους από το 1446, ήτοι επί 337 χρόνια, είχαν δε την τύχη να είναι απελευθερωτές αυτής ο επί των Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Παιδείας υπουργός, Ιακωβάκης Ρίζος-Νερούλος και ο βουαρός αντισυνταγματάρχης Αλβέρτος¹³.

Δημήτριος Θ. Νάτσιος
Σεπτέμβριος 2013, Λαμία

10. Εφημ. «Φάρος της Όθρυος», φ. 10, Λαμία, 25-10-1856

11. Β(ασιλικό) Δ(ιάταγμα): Ε.τ.Κ., αριθμ. 2, 22 Φεβρουαρίου 1833

12. «Εθνικόν και Ιστορικόν Ημερολόγιον», Αθήνα 1962, σελ. 51 (σ.σ. **Ήταν Μ. Τρίτη, αφού Πάσχα ήταν στις 2 Απριλίου 1833**)

13. Α.Υ.Ε. Φ 1/1-1833

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΩΤΟ

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΕΤΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΛΑΜΙΑΣ
(1833-2013)

1833

Με Βασιλικό Διάταγμα της 22ας Φεβρουαρίου 1833 οι επαρχίες Αττικής, Βοιωτίας, Ευβοίας και Φθιώτιδας περιήλθαν στην πλήρη κυριαρχία του Βασιλείου της Ελλάδας.

1833

Τα ελληνικά και βουβαρικά στρατεύματα κατέλαβαν το φρούριο, που βρισκόταν στην περιοχή του Αγίου Λουκά (δυτικό σημείο της πόλης), στις αρχές του τρίτου δεκαημέρου του μηνός Μαρτίου 1833 και έτσι αναγκάστηκε ο Τούρκος διοικητής να φύγει απ' τη βόρεια πύλη του άλλου φρουρίου, που βρίσκεται στο βορειοανατολικό σημείο της πόλης. Η φυγή έγινε την 28ην Μαρτίου 1833. **Ήταν Μεγάλη Τρίτη.** Για το γεγονός εκείνο θα γράψει αργότερα η πρώτη λαμιώτικη εφημερίδα: «**Και τότε, ως και χώρα, πρωτεύουσα της Φθιώτιδος ήτο η Λαμία, είκοσι τέσσαρας χριστιανικός οικογενείας εύρεν η Ελληνική Κυβέρνησις εις**

αυτήν και Οθωμανούς τινάς, οίτινες πωλήσαντες ό,τι και άν είχαν, ανεχώρησαν εις Λάρισσα». (Εφημ. «**Φάρος της Όθρυος**», Λαμία, 30 Ιουνίου 1856). Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι αρκετές τουρκικές οικογένειες είχαν φύγει ενωρίτερα (1831, 1832 και μέχρι το Μάρτη του 1833) για τη Λάρισα. Έτσι η Λαμία αφού έμεινε υπό την κυριαρχία των Τούρκων από το 1446 απελευθερώθηκε την 28η Μαρτίου 1833.

1833

2 Απριλίου, οι Λαμιώτες γιορταίζουν το πρώτο **ελεύθερο Πάσχα.**

1833

Στις 27 Δεκεμβρίου του 1833 ιδρύθηκε ο **Δήμος Λαμιέων**, τον οποίον αποτελούσαν 16 μικρά χωριά, που βρίσκονταν γύρω από τη Λαμία. Τα όριά του άρχιζαν απ' την Αλαμιάνα και έφθαναν στο Δερβέν Φούρκα (Καλαμάκι) και τη Δίβρη. Η Λαμία είναι πρωτεύουσα της Επαρχίας

Φθιώτιδας, ενώ πρωτεύουσα του νομού, Λοκρίδας και Φωκίδας είναι η Άμφισσα.

1833

Ιδρύεται στην επαρχία Φθιώτιδας με έδρα τη Λαμία το πρώτο δικαστήριο, το οποίο ήταν το «**Επαρχιακό Ειρηνοδικείο Ζητουνίου**». Πρώτος ειρηνοδίκης ο **Αθανάσιος Τσίγκας**.

1833

Όλοι σχεδόν οι Οθωμανοί πρώην κάτοικοι της πόλης και της Επαρχίας αναχωρούν για τη Λάρισα και άλλες θεσσαλικές πόλεις. Οι ελάχιστοι που έμειναν, βαφτίζονται και ονομάζονται συνήθως «Νεοφώτιστου».

1833

Με Βασιλικό Διάταγμα της 20ής Νοεμβρίου 1833 «Περί προσωρινής διαίρεσεως των επισκοπών του Βασιλείου» ιδρύθηκε η «Μητρόπολις Φθιώτιδος (η οποία) σύγκειται εκ της ομωνύμου επαρχίας. Καθέδρα η Λαμία».

1834

Η Ιερά Σύνοδος με την υπ' αριθμ. 280 διαταγή της του 1833 αναθέτει καθήκοντα Μητροπολίτου Φθιώτιδας στον έως τότε Επίσκοπο Ευρίπου **Ιάκωβο Παπαγεωργίου** και στις 14 Ιανουαρίου (1834) ήλθε στη

Λαμία. Είναι ο πρώτος μετεπαναστατικός Μητροπολίτης Ζητουνίου (Λαμίας).

1834

Τον Ιανουάριο του έτους εκείνου έγινε η πρώτη απογραφή των κατοίκων της πόλης, αλλά δεν μας είναι γνωστό το αποτέλεσμα.

1835

Με νόμο της 18ης Φεβρουαρίου 1834 ιδρύθηκαν στην Ελλάδα σχολεία πρώτης βαθμίδας, τα οποία λειτουργούσαν με δαπάνες του Δήμου και γι αυτό ονομάστηκαν **Δημοτικά**. Στη Λαμία ιδρύθηκε για πρώτη φορά Δημοτικό Σχολείο στις 16 Αυγούστου 1835, το οποίο ως το 1840 λειτούργησε ως μικτό. Το σχολείο εκείνο άρχισε να λειτουργεί στις 23 Σεπτεμβρίου 1835 και είχε 85 μαθητές (66 αγόρια και 19 κορίτσια) τα ονόματα όλων μάς είναι γνωστά. Πρώτος δημοδιδάσκαλος ήταν ο **Γεώργιος Φωτιάδης** (1816-1888) απ' τη Λάρισα. Οι περισσότεροι μαθητές προέρχονταν από το **Αλληλοδιδασκτικό Σχολείο** της πόλης, το οποίο λειτουργούσε το 1833 και στεγαζόταν σε δύο κελιά του **Ι. Ναού της Παναγίας Δέσπονας** Λαμίας, όπου δίδασκε ο **Ιερώνυμος Οικονομίδης**.

1835

Για πρώτη φορά Ελληνικό σχολείο ιδρύθηκε στη Λαμία στις 25 Μαρ-

τίου 1835, το οποίο λειτούργησε ως το 1929, οπότε και καταργήθηκε με την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση. Μετά το 1835 ιδρύθηκαν και άλλα ελληνικά σχολεία στη Λαμία, τα οποία καταργήθηκαν όλα το 1929.

1835

Διορίζεται στη Λαμία πρώτος κανονικός Ειρηνοδίκης, ο **Βασίλειος Δ. Περραιβός** (1796 - 1841), ο οποίος υπήρξε και ο πρώτος **συμβολαιογραφών Ειρηνοδίκης**. Σώζεται πλήρες το συμβολαιογραφικό του αρχείο στο «Ιστορικό Αρχείο Λαμίας».

1835

Καταργείται ο νομός Λοκρίδος και Φωκίδος και ιδρύεται ο νομός **Φθιωτιδοφωκίδος** με πρωτεύουσα όχι πλέον την Άμφισσα, αλλά τη Λαμία. Περιελάμβανε τις επαρχίες: Φθιώτιδος, Λοκρίδος, Φωκίδος και άλλες.

1836

Μεταφέρθηκε στη Λαμία απ' την Άμφισσα το **Πρωτοδικείο**. Οι πρώτοι πρωτοδίκες ήταν ο Α. Πόμερ και ο Δρακόπουλος.

1836

Απ' το Μεσολόγγι μεταφέρθηκε στη Λαμία το **Στρατοδικείο**. Πρώτος πρόεδρος του ήταν ο **Χριστόφορος Περραιβός** και δικαστές οι

πρωτοδίκες Α. Πόμερ και Δρακόπουλος.

1836

Ο μηχανικός **Εμμ. Μανιτάκης** εκπονεί το πρώτο πολεοδομικό σχέδιο της πόλης. Ακολούθησαν κι' άλλα και κορυφώθηκαν στα τελευταία χρόνια με την ένταξη αρκετών συνοικιών στο σχέδιο της Λαμίας («Ν. Αμπλιανη», «Παγκράτι», «Καλύβια», «Νέος Κόσμος», «Γαλανέικα», «Ταράτσα», «Ευρυτάνες» κ.ά.).

1836

Ο Δήμος Λαμιέων αποκτάει τον πρώτο δήμαρχό του, ο οποίος διορίστηκε απ' το βασιλιά Όθωνα. Ο πρώτος εκείνος δήμαρχος ονομαζόταν **Νικόλαος Χρυσοβέργης** και στα προεπαναστατικά χρόνια ήταν Γραμματέας του διοικητή της πόλης Χαλιλ Μπέη. Γνώριζε την ελληνική και την τουρκική γλώσσα και μετά την Επανάσταση ήταν ιδιοκτήτης μερικών χωριών «εντεύθεν του Σπερχειού ποταμού».

1836

Έπειτα από πολλούς αιώνες η πόλη θα ανακτήσει της παλιά της ονομασία. Έτσι το «δόλιο το Ζητούνι» (όπως το αποκαλεί ο Αριστ. Βαλαωρίτης) ονομάζεται και πάλι Λαμία την 20η Ιουνίου του 1836.

1836

Νομάρχης Φθιωτιδοφωκίδος είναι ο **Αδάμ Δούκας**.

1837

Στα 1837 ιδρύθηκε το Λοιμοκαθαρητήριο (υγειονομικό κατάστημα) της «Ταράτσας» (στο βόρειο σημείο της Λαμίας), για να καθαρίζονται από λοιμώδη νοσήματα όσοι εισέρχονταν απ' τη Θεσσαλία. Ήταν ισόγειο κτήριο με 11 διαμερίσματα. Ως υγειονομικός σταθμός λειτούργησε ως το 1881 και ως κτήριο υπήρχε έως τώρα τελευταία, αλλά ερειπωμένο. Ήταν η γνωστή «**Καραντίνα**». Βορειότερα του λοιμοκαθαρητηρίου κτίστηκε το 1948 το Σανατόριο της Λαμίας.

1837

Λειτουργεί στη Λαμία το **πρώτο τυπογραφείο**. Το μετέφερε από τη Χαλκίδα ο Δημήτρης Αινιάν.

1837

Τυπώνονται τα δύο πρώτα βιβλία: «**Η Περιέργος, δράμα εις πέντε πράξεις, μεταφρασθέν από το Γερμανικόν**» «Εις την παρά του Ιωάννου Πολυζωΐδου, διευθυνομένην Τυπογραφίαν». «**Ιφιγένεια, μεταφρασθείσα από του Γαλλικού**». «Εκ της τυπογραφίας διευθυνομένης παρά Κωνσταντίνου Τρινταφυλλίδου».

1837

Νυμφεύεται στη Λαμία τη Ρουσώ Χατζίσκου ο θεατρικός συγγραφέας και βουλευτής **Μιλτιάδης Χουρμούζης**.

1838

Δήμαρχος Λαμιέων είναι ο **Νικόλαος Πετρόπουλος** ο οποίος διαδέχθηκε τον Νικ. Χρυσοβέργη.

1840

Ιδρύθηκε στη Λαμία **Δημοτικό Σχολείο Θηλέων**, στο οποίο φοιτούσαν 19 μαθήτριες το σχολικό έτος 1840 - 1841.

1842

Δήμαρχος Λαμιέων διορίζεται ο Γεώργιος Π. Χαλμιούκος ή Χαλμουκόπουλος. Αυτός είναι ο πρώτος διορισμός του.

1842

Διορίζεται στη Λαμία ειδικός ανταποκριτής της τράπεζας της Ελλάδας. Ονομάζεται **Αναστάσιος Δημ. Καρέτζης** και θα παραμείνει στην πόλη ως το 1847, διευκολύνοντας τους δανειολήπτες.

1846

Ιδρύεται στη Λαμία **Γυμνάσιο** και είναι ένα από τα επτά, που ίδρυσε ο Όθωνας σε ολόκληρη την, τότε, ελληνική Επικράτεια. Το Γυμνάσιο όμως θα αρχίσει να λειτουργεί από το σχολικό έτος 1850 - 1851.

1846

Η Λαμία ως ακριτική πόλη δεν θα πρέπει να υστερεί και στον διπλωματικό τομέα. Και γι' αυτό ιδρύεται στην πόλη **τουρκικό Υποπροξενείο**, το οποίο σύντομα αναβαθμίστηκε σε **Προξενείο**. Λειτουργήσε στην πόλη ως το 1881. Πρώτος εν Λαμία Τούρκος υποπρόξενος ήταν ο **Κωστάκης Ιωαννίδης**, ενώ πρώτος πρόξενος ο **Κων/νος Προύσος**, αλλά απεβίωσε νέος. Τον διαδέχθηκε ο πρόξενος **Εγγόπ Εράμ**.

1848

Στη Φθιώτιδα ξεσπά μεγάλη αντιοθωνική εξέγερση. Τα κυβερνητικά στρατεύματα συγκρούονται με τα επαναστατικά γύρω απ' τη Λαμία. Το κίνημα απέτυχε και οι εξεγερθέντες πέρασαν στη Θεσσαλία. Ανάμεσά τους και ο Δημήτριος Αινιάν. Γεγονός, που μαρτυρεί ότι άλλα περίμεναν οι Έλληνες από την Ελληνική Επανάσταση.

1848

Δήμαρχος Λαμιέων είναι ο **Νικ. Παπαϊωάννου** και νομάρχης Φθιωτιδοφωκίδος ο **Παν. Λιδωρίκης**.

1849

Νομάρχης Φθιωτιδοφωκίδος είναι ο **Ιωάννης Κ. Σούτσος**.

1850

Αρχίζει να λειτουργεί το Γυμνάσιο

της Λαμίας. Ο πρώτος γυμνασιάρχης ονομάζονταν **Σεραφείμ Ιππομάχης** απ' τη Γαλάτιστα της Χαλκιδικής.

1850

Δήμαρχος διορίζεται ο **Γεώργιος Χαλμούκος** και νομάρχης ο **Σωτήριος Θεοχαρόπουλος**.

1851

Απεβίωσε ο πρώτος Μητροπολίτης Φθιώτιδος **Ιάκωβος Παπαγεωργίου** και έπειτα από λίγο τον διαδέχθηκε ο **Καλλίνικος Καστόρης**.

1852

Το Δημοτικό Συμβούλιο δίνει ονόματα στις δύο κεντρικές πλατείες της πόλης. Έτσι ονομάζεται η μία «**Οθωνος**» (είναι η σημερινή πλατεία «Ελευθερίας») και η άλλη είναι η γνωστή πλατεία «**Διάκου**». Η πλατεία «Ελευθερίας» αρχικά λεγόταν «**πλατεία της Ωρας**», επειδή εκεί βροσκόταν πυργίσκος με ρολόι.

1852

Επί δημαρχίας Γεωργίου Π. Χαλμούκου ιδρύθηκε το **νεκροταφείο της «Ξηριώτισσας»** και την 5η Απριλίου της επόμενης χρονιάς (1853) ενταφιάσθηκε εκεί ο πρώτος νεκρός: Ήταν ο «**Ευθύμιος Νικολάου, ετών 55, τσαγκάρης εις το επάγγελμα**».

1854

Η πόλη γίνεται ορμητήριο των ελληνικών ανταρτικών δυνάμεων για την απελευθέρωση της Θεσσαλίας. Η Επανάσταση απέτυχε και η πόλη δέχεται χιλιάδες πρόσφυγες. Άνθρωποι και ζώα κατακλύζουν την περιοχή.

1855

Επιδημία γρίπης και χολέρας αποδεκατίζει τους κατοίκους της πόλης, χωρίς να κάνει διάκριση ανάμεσα σ' αυτούς.

1856

Ιδρύθηκε το Φθινοπωρινό παζάρι της Λαμίας επί δημαρχίας **Κυριακού Τασσίκα** (1790-1857), το οποίο τελείται ακόμη, αλλά έχει μεταφερθεί στο Μοσχοχώρι. Η απόφαση για την ίδρυση του παζαριού ελήφθη στις 8 Ιουλίου 1855.

1856

Εκδίδεται στη Λαμία η πρώτη τοπική εφημερίδα, ο περίφημος «**Φάρος της Όθρυος**». Ιδρυτής - διευθυντής και εκδότης ο Τρικαλινός λόγιος και δικηγόρος **Ευθύμιος Οικονομίδης** (1817 - 1888).

1856

Ο γνωστός λόγιος **Αντώνιος Φατσέας** (1821-1872), απ' τα Κύθηρα, ο οποίος υπηρετούσε στο Γυμνάσιο της Λαμίας ως καθηγητής των Μα-

θηματικών, τύπωσε στο τυπογραφείο του «**Φάρου της Όθρυος**» το βιβλίο του: «*Περί της εκπαίδευσως των Νεοελλήνων*».

1858

Για πρώτη φορά δίνονται ονόματα σε δέκα κεντρικούς δρόμους της Λαμίας, οι οποίοι ως τότε έφεραν τούρκικα ονόματα. Οι δρόμοι αυτοί είναι: οδός «**Αχιλλέως**» (τιμήμα αυτής σήμερα λέγεται «**Ιωάννου Μαρκοπούλου**»), «**Ερμού**» (είναι η σημερινή «**Αποστόλου Κουνούπη**» και η «**Σκληβανιώτου**»), «**Καποδιστρίου**», «**Ηρακλέως**», «**Διάκου**», «**Υψηλάντου**», «**Καραϊσκάκη**», «**Ρήγα Φερραίου**», «**Πηλέως**» και οδός «**Πατρόκλου**».

1858

Ιδρύονται στη Λαμία τα πρώτα φροντιστήρια. Τα ίδρυσε ο καθηγητής **Ιωάννης Ζηλήμων** και δίδασκε Αρχαία Ελληνικά και Λατινικά.

1860

Ο λαογράφος **Ιωάννης Φραγκίσκου Βερέττας**, του οποίου ο πατέρας ήταν Κερκυραίος, γιατρός στο επάγγελμα και φίλος του Διονυσίου Σολωμού, τύπωσε στη Λαμία το πρώτο βιβλίο με λαογραφικό περιεχόμενο, που εκδίδεται στην ελληνική επαρχία. Τίτλος του: «**Συλλογή Παραομιμών των Νεωτέρων Ελλήνων**» «**Εκ του Τυπογραφείου «Ελληνοπελασγός» (των) Αδελφών Παπαβασιλείου.**

1860

Ιδρύεται στην πόλη το πρώτο πιστωτικό ίδρυμα, το οποίο δεν ήταν άλλο από το Υποκατάστημα της Εθνικής Τραπέζης. Πρώτος Δ/ντής και για αρκετά χρόνια ήταν ο **Δημήτριος Βογιατζής**.

1860

Ως νομάρχης στη Φθιώτιδα διορίζεται ο παλαιάμαχος **Γεώργιος Λασσάνης**, αλλά γρήγορα μετατέθηκε σε άλλη περιοχή, διότι ήταν μεγάλος στην ηλικία.

1860

Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1960, ιδρύονται στη Λαμία καινούρια τυπογραφεία και εκδίδονται νέες εφημερίδες. Έτσι έχουμε το τυπογραφείο «**Ελληνοπελασγός**» και τις εφημερίδες: «**Φθιώτις**» (1860), εκδοτής και συντάκτης ο Αλβανολόγος Αναστάσιος Ι. Πυκαίος απ' τη Λέκλη της Ηπείρου και καθηγητής των Γαλλικών στη Λαμία. Ο ίδιος θα εκδώσει και το βραχύβιο περιοδικό «**Πελασγός**». Ακόμη εξεδόθησαν οι εφημερίδες: «**Φωνή των Μεθωρίων**» (1860), «**Φωνή του Λαού**», «**Ανατολική Ελλάς**», «**Διάκος**», «**Ευνομία**». Μερικές από αυτές είχαν δικά τους τυπογραφεία.

1861

Θεμελιώνεται ο σημερινός μητροπολιτικός ναός της πόλης, ήτοι του

Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Παρέστησαν ο Δήμαρχος **Δήμος Παπαβασιλείου** και ο Νομάρχης **Γεώργιος Λασσάνης** και πλήθος πιστών. Ο ναός αποπερατώθηκε έπειτα από 62 χρόνια.

1862

Η μεγάλη εξέγερση εναντίον του Όθωνα διαδόθηκε γρήγορα στη Λαμία, όπου το Κράτος καταργήθηκε για αρκετές ημέρες με την εκδίωξη των κρατικών αρχών. Την διοίκηση και την ασφάλεια της πόλης και της περιοχής είχε αναλάβει 15μελής επιτροπή, της οποίας αρχηγός ήταν ο **παπα-Κώστας Τζαμάλας**. Η πλατεία «Όθωνος» μετονομάζεται σε πλατεία «Ελευθερίας» και η «Αμαλίας» σε «Ομονοίας» (είναι το σημερινό Πάρκο).

1864

Με το Σύνταγμα του 1864 οι δημοτικοί άρχοντες δεν διορίζονται, αλλά εκλέγονται άμεσα. Πρώτος αρετός δήμαρχος ήταν ο **Δήμος Παπαβασιλείου**, ο οποίος ενωρίτερα είχε διορισθεί δύο φορές. Το αν έγιναν δημοτικές εκλογές στη Λαμία το 1864 δεν είμαστε βέβαιοι. Πάντως ως το 1866 δήμαρχος ήταν ο ίδιος απ' το 1857 έπειτα απ' το θάνατο του δημάρχου **Κυριακού Τασιόκα**.

1864

Ιδρύθηκε στη Λαμία ο σύλλογος «**Ρήγας Φερραϊός**» το 1864, ενώ το

προηγούμενο έτος (1863) είχε ιδρυθεί ο σύλλογος «**Ανεξαρτησία**». Και οι δυο τους είχαν μασονικό «προσανατολισμό».

1865

Ιδρύθηκε το εργοστάσιο ποτοποιίας των αδελφών Στερόπουλου.

1865-1875

Η ληστοκρατία βρίσκεται σε έξαρση. Στη θέση «**Γολγοθάς**» (όπου το Ορφανοτροφείο Αρρένων), ήταν μόνιμα στημένη η λαιμητόμος.

1866

Ιδρύεται στην πόλη και δεύτερο πιστωτικό ίδρυμα. Πρόκειται για τον «Τραπεζικό Οίκο» **Κ. Κρόκου** και **Αδελφών Μουζέλη**.

1871

Κεραυνός έπεσε στη Λαμία. Υπήρξαν και θύματα.

1871

Εμφανίζονται στη Λαμία οι **Ανδρωναίοι** έμποροι. Το εμπορικό κατάστημα των απογόνων τους λειτουργεί ακόμα στην πόλη μας.

1873

Πέθανε στη Λαμία, όπου και ετάφη, η θυγατέρα του εδώ Τούρκου προξένου Εγκόπ Εράμ, **Αντωνέτα**, ετών 18.

1875

Εκδίδεται στη Λαμία η βραχύβια εφημερίδα «**Ο Διάκος**» και ιδρύεται ο ομώνυμος σύλλογος. Κείμενα της εφημερίδας γράφονται στη δημοτική γλώσσα. Καυτηριάζουν τους «Στηλίτες».

1877

Ιδρύονται στη Λαμία ο πολιτιστικός σύλλογος «**Διάκος**» και ο πατριωτικός «**Αδελφότης**». Και οι δυο τους εξυπηρετούν απελευθερωτικούς σκοπούς. Η Λαμία από το 1844 ως το 1878 ήταν διάυλος προώθησης της αλτρωτικής πολιτικής της Ελλάδος.

1878

Νέα Θεσσαλική Επανάσταση στην οποία παίρνουν μέρος πολλοί Λαμιώτες. Ο τοπικός Τύπος καταχωρίζει πολεμικές ανταποκρίσεις και η Φθιώτιδα δέχεται πολλούς πρόσφυγες.

1880

Ιδρύθηκε στη Λαμία ο «**βιομηχανικός οίκος**» Ιωσήφ, ο οποίος θα γνωρίσει αργότερα μεγάλη άνθηση, ιδιαίτερα στην περίοδο του Μεσοπολέμου (1925-1940).

1881

Η προσάρτηση της Θεσσαλίας είχε επιπτώσεις και επί της Λαμίας. Η ίδια παύει να είναι ακριτική πόλη, ενώ επιστήμονες (γιατροί, δικηγό-

ροι) εγκαταλείπουν αυτή και εγκαθίστανται σε θεσσαλικές πόλεις. Το ίδιο πράττουν και επιχειρηματίες της πόλης (τυπογράφοι, έμποροι). Ανακουφίζεται κάπως απ' τη ληστεία και δε δέχεται πλέον ομογενοίς μας ως πρόσφυγες.

1881

Το εν Λαμία Τουρκικό Προξενείο καταργήθηκε, αφού λειτούργησε εδώ 35 χρόνια και ο τελευταίος Τούρκος πρόξενος Εγγόπ Εράμ, μετέβη, μάλλον, στη Θεσσαλονίκη.

1881

Η πρώτη λαμιώτικη εφημερίδα «Φάρος της Όθρυος» (1856- 1881) μεταφέρεται στα Τρίκαλα και ονομάζεται πλέον «**Φάρος του Ολύμπου**» (1881-887).

1885

Ιδρύθηκε στην πόλη ο πρώτος επιστημονικός σύλλογος. Πρόκειται για τον **Δικηγορικό**, ο οποίος είχε εμφανισθεί ενωρίτερα, αλλά ήταν άτυπος και δεν είχε καταστατικό.

1892

Έρχεται στην πόλη ως ιεροκήρυκας της Μητρόπολης Φθιώτιδας ο **Νεκτάριος Κεφαλός**. θα παραμείνει στη Λαμία επί έξι μήνες. Πρόκειται για τον Άγιο Νεκτάριο Αιγίνης.

1893

Το Γυμνάσιο Λαμίας, έπειτα από πυρπόληση, αποτεφρώθηκε. Χαρακτηριστική είναι και η εξής είδηση: «**Τηλεγραφικώς ηγγέλη χθες εις την Κυβέρνησιν ότι το μεσονύκτιον της παρελθούσης νυκτός εγένετο παρανάλωμα του πυρός το Γυμνάσιον της Λαμίας μετά του αρχείου, θρανίων και λοιπών επίπλων. Υπόνοιαι υπάρχουνσιν ότι το πυρ ετέθη υπό μαθητών, πολλά δε άτομα συνελήφθησαν υπό των εκεί αρχών ως ύποπτα και ανακρίσεις αυστηραί ενεργούνται. Το Γυμνάσιον Λαμίας είναι το δεύτερον πυρπολούμενον μετά την πυρπόλησιν του Γυμνασίου Καλαβρυτών**». (Εφημ. «**Παλλιγγενεσία**» φ. 8759,8 Απριλίου 1893, Αθήνα).

1894

Η ληστρική συμμορία του Παπακυριτσόπουλου φόνευσε στο χωριό Μπεκί (σημ. Σταυρός), που βρίσκεται πλησίον της Λαμίας, τον εισαγγελέα **Λεωνίδα Ροζάκη** και ανακριτή **Γεώργιο Αγγελή**, σε χρόνο, που εκτελούσαν διατεταγμένη υπηρεσία. Το Δημοτικό Συμβούλιο εξέδωσε **Ψήφισμα διαμαρτυρίας** προς την Κυβέρνηση και συμπάραστασης προς τους συγγενείς των θυμάτων. Ακόμη η κεντρική λεωφόρος «Καποδιστρίου» μετονομάζεται σε «**οδό Ροζάκη-Αγγελή**» (Μετά τριετία η λεωφόρος επανέκτησε την ονομασία της και το όνομα των δύο δικαστικών

λειτουργιών δόθηκε σε παράλληλη προς εκείνη οδό, η οποία από τότε φέρνει το όνομά τους στο κέντρο της πόλης).

1896

Ιδρύθηκε ο «**Μουσικός Σύλλογος Λαμίας**», ο οποίος είναι συνέχεια της Στρατιωτικής Μουσικής, που ψυχαγωγούσε τους κατοίκους απ' το 1860.

1896

Ιδρύεται ο **Γυμναστικός Σύλλογος Λαμίας** και το πρώτο **Γυμναστήριο** αυτής.

1896

Έπειτα από 17 χρόνια διορίζεται Μητροπολίτης Φθιώτιδας ο **Κωνσταντίνος Καλοζύμης**, έγγαμος σε χηρεία.

1897

Ιδρύεται στη Λαμία η καπνοβιομηχανία Ρίζου **Ε. Ριζοπούλου**, η οποία λειτούργησε για πολλές δεκαετίες.

1897

Το Δημοτικό Συμβούλιο καλείται να δώσει ονόματα σε καινούριους και ανώνυμους δρόμους της πόλης. Τότε έδωσε ονόματα σε είκοσι πέντε δρόμους, που σημαίνει ότι η πόλη επεκτάθηκε. Εκτός απ' τους δρόμους έδωσε όνομα και στην, έως τότε ανώνυμη, πλατεία «**Λαού**» (Ιανουάριος 1897).

1897

Ο ατυχής Ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 λίγο έλειψε να αποβεί μοιραίος για τη Λαμία, αφού οι Τούρκοι έφθασαν «ante portas». Ευτυχώς το παράτολμο σχέδιο του νομάρχη Φθιώτιδας **Κωνσταντίνου Έσλιν** είχε θετικά αποτελέσματα και η επέμβαση των ξένων οδήγησε στην υπογραφή της ανακωχής της Ταράτσας (Μάιος 1897).

1897

Το Μάιο του 1897 η Λαμία ερημώθηκε, το **Δημοτικό Συμβούλιο** για αρκετούς μήνες δεν συνεδρίασε ούτε μία φορά και η οικία του Σκληβανιώτη (αργότερα Δημαρχείο) φιλοξενεί τους επιτελείς των ξένων στρατιωτικών αποστολών.

1897-1898

Διαμένει στη Λαμία ο **Παύλος Μελάς** με άλλους αξιωματικούς. Οι Τούρκοι βρίσκονται στρατοπεδευμένοι στην «**Καμηλόβρυση**», έξω από τη Λαμία.

1899

Πεθαίνει στη Λαμία ο μεγαλοκτηματίας **Κων/νος Ν. Νικολάου ή Μουστάκας** και κληροδοτεί την ακίνητη περιουσία του στο ελληνικό δημόσιο. Ιδρύονται τα «**Μουστάκεια**» σχολεία, τα οποία λειτουργούν στην πόλη μας. Στη διάρκεια του 19ου αιώνα η Λαμία είναι μιά μετεπανα-

στατική και για πολλά χρόνια ακριτική πόλη. Οι ομογενείς συρρέουν κατά χιλιάδες σ' αυτή για μόνιμη ή προσωρινή εγκατάσταση σε ειρηνικές και σε έκρυθμες χρονικές περιόδους. Η ευρύτερη περιοχή της έχει τσιφλικοποιηθεί, ενώ τα νεοκλασικά υψώνονται στα κεντρικά σημεία της πόλης. Υπάρχουν δύο πιστωτικά ιδρύματα της **Εθνικής Τράπεζας** και του «**Τραπεζικού Οίκου Κ. Κρόκου και Αφών Μουζέλη**». Το κράτος κοινωνικής πρόνοιας μόλις αρχίζει να φαίνεται. Στη Λαμία πραγματοποιείται διεθνής συνάντηση για την καταστολή της ληστείας. Έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν δημόσια και ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, ιδρύονται πατριωτικοί και άλλοι σύλλογοι, εξοπλίζονται και εισέρχονται στη Θεσσαλία αντάρτικα σώμα τα προς απελευθέρωση αυτής. Στην πόλη λειτουργεί Τελωνείο, το εμπόριο αναπτύσσεται, ενώ πολλά αγαθά εισέρχονται απ' άλλα κράτη και ιδιαίτερα απ' τη γείτονα Τουρκία. Το σύνολο των αγωνιστών του '21, που είχε εγκατασταθεί στην πόλη και την ευρύτερη περιοχή της είχε υποστεί τη βιολογική φθορά. Στον πολιτιστικό - ψυχαγωγικό τομέα επισκέπτονται την πόλη πλανόδιοι θεατρικοί θίασοι.

1900

Ιδρύθηκε ο σύλλογος «**Τεχνοεργατών Λαμίας**», αργότερα ονομάστηκε **Συναιτεριστική Τράπεζα Λαμίας**.

1900-1905

Γεννιούνται στην πόλη μας μορφές, για τις οποίες η Λαμία αισθάνεται υπερήφανη: Ο ηθοποιός **Χρήστος Ευθυμίου** (1900), ο αρχιτέκτονας **Κίμων Λάσκαρης** (1903) και ο ζωγράφος **Αλέκος Κοντόπουλος** (1905).

1901

Άρχισε να κτίζεται το «**Πάνειο**» Θέατρο, εκεί όπου σήμερα βρίσκεται η **Θερινή Δημοτική Σκηνή**. Ήταν προσφορά του λαμιώτη **Οδυσσέα Πάνου**, αλλά δεν ολοκληρώθηκε ποτέ.

1903

Στις 23 Απριλίου 1903 γίνονται τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του Αθανασίου Διάκου στην ομόνυμη πλατεία στη Λαμία. Δήμαρχος Λαμιέων ήταν ο **Νικόλαος Κρίτσας**.

1908

Το 1908 άρχισαν και το 1911 ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για τον ηλεκτροφωτισμό της Λαμίας. Το οριστικό συμβόλαιο υπεγράφη την 7 Μαΐου 1911 ενόπιον του Συμβολαιογράφου και κατοίκου Αθηνών Ιωάννη Γ. Οικονομόπουλου και περιελάμβανε 24 άρθρα. Δήμαρχος Λαμιέων ήταν ο **Σπύρος Κορνά Τράκας**.

1912

Κτίζεται το δικαστικό μέγαρο Λαμίας με χρήματα του εθνικού ευε-

γέτη **Ανδρέα Συγγρού**. Εκεί θα στεγαστούν όλες οι δικαστικές υπηρεσίες.

1912

Σημειώνεται μεγάλη αλλαγή στο δημοτικό σύστημα της χώρας. Καταργούνται οι δήμοι και δημιουργούνται οι κοινότητες, παραμένουν όμως και ελάχιστοι δήμοι, όχι όμως με την παλιά τους ευρύτητα. Στην Φθιώτιδα έμεινε μόνο ένας δήμος, **της Λαμίας**. Ακολουθούν οι Βαλκανικοί πόλεμοι και εκλογές θα γίνουν το 1914. Αρκετά χωριά, που υπάγονταν στη Λαμία, γίνονται κοινότητες.

1912

Εμφανίζονται στη Λαμία τα πρώτα ποδοσφαιρικά σωματεία και κατασκευάζεται νέο γυμναστήριο.

1912-1913

Στη διετία αυτή κτίζεται το «**Πέτρινο**» Γυμνάσιο της Λαμίας, το οποίο είναι το πρώτο δημόσιο διδακτήριο στην πόλη. Μηχανικός ήταν ο **Χέλμης** και εργολάβος - κατασκευαστής **Σταύρος Χαραλαμπόπουλος**. Πρόκειται για το **πέτρινο Γυμνάσιο**. Εκεί βρισκόταν το τουρκικό τέμενος, που λεγόταν «Κουρσούμ» Τζαμί (=μολυβδοσκεπάστο τζαμί) (1816 -1912). Μετεπαναστατικώς χρησιμοποιήθηκε ως διδακτήριο, ως αίθουσα θεάτρου και ως εκλογικό τμήμα.

1913

Απεβίωσε και ετάφη στη Λαμία ο Μητροπολίτης Φθιώτιδας **Θεόφιλος Ιωάννου** τον διαδέχθηκε ο **Ιάκωβος Παπαϊωάννου**.

1914

Στη Λαμία εκλέγεται δήμαρχος ο φαρμακοποιός **Στυλιανός Αναστασίου**, δεν έχει όμως ο Δήμος την παλιά του έκταση.

1914

Ιδρύεται το **Διδασκαλείο της Λαμίας**, το οποίο θα λειτουργήσει ως το 1936 για να συνεχιστεί η λειτουργία του ως **Παιδαγωγική Ακαδημία**.

1916

Ο εθνικός διχασμός επισκιάζει την Ελλάδα και περισσότερο τον ουρανό της Λαμίας. Το Δημοτικό Συμβούλιο κατήρεσε τον αιρετό Δήμαρχο Στυλιανό Αναστασίου από το αξίωμά του, επειδή τάχθηκε με το μέρος του Βενιζέλου και διέγραψε από τα μητρώα του Δήμου τους Φθιώτες Βουλευτές του Ελευθερίου Βενιζέλου, **Ιωάννη Τσιριμώκον** και **Νικ. Ξηρόν**.

1916

Ιδρύθηκε στη Λαμία το εργοστάσιο σαπωνοποιίας **Αφών Β. Τσιπούρα**.

1917

Το ίδιο Δημοτικό Συμβούλιο με «Πράξη» του της 16ης Ιουνίου 1917

ακύρωσε την απόφασή του προηγούμενου έτους. Ο Δήμαρχος επανήρθε στη θέση του και οι βουλευτές έγιναν και πάλι δημότες της Λαμίας.

1918

Και πάλι ο εθνικός διχασμός βρίσκεται σε έξαρση και αποκορυφώνεται στη Λαμία. Γίνονται τα γνωστά «**Λαμιακά**» με θύματα Λαμιώτες (Αρχαυιάτης, Παπαδογεώργος κ.λ.π.)

1918-1925

Κτίστηκε το σημερινό **Νομαρχιακό Μέγαρο** της πόλης μας.

1922

Διεξάγεται στη Λαμία η δίκη του **Αλεξάνδρου Παπαναστασίου** για το «Δημοκρατικό Μανιφέστο», που είχε εκδώσει αυτός και οι συνεργάτες του. Στη δίκη ερητόρευσε ο 34χρονος, τότε, Γεώργιος Παπανδρέου.

1923

Η τραγωδία στη Μ. Ασία είχε συνετελεσθεί και οι ομογενείς μας, ως πρόσφυγες πλέον κατακλύζουν τον ελλαδικό χώρο. Στη Λαμία και την ευρύτερη περιοχή της (Στυλίδα) καταφθάνουν πολλοί. Στεγάζονται προσωρινά στο «Μουστάκειο» Γυμνάσιο και στο Ορφανοτροφείο Αρρένων. Θα ιδρυθεί και η συνοικία της «**Νέας Μαγνησίας**».

1925

Έχει συμπληρωθεί ένα τέταρτο αιώνα με έντονα γεγονότα και διατάραξη της ζωής της επαρχιακής αυτής πόλης. Στο διάστημα αυτό ιδρύθηκαν και κυκλοφόρησαν στη Λαμία οι εφημερίδες: «**Φθία**», «**Λαμιακή**», «**Θριάμβος**», «**Σημιαία**», «**Ελεύθερον Βήμα**» ενώ εξακολουθούν να εκδίδονται και εκείνες απ' τον προηγούμενο αιώνα: «**Θερμοπόλις**», «**Αστήρ**», «**Φωνή του Λαού**» και «**Φωνή της Φθιώτιδος**».

1925

Μεταφέρεται στη Λαμία απ' το μοναστήρι της **Μαλεσίνας**, όπου λειτουργούσε απ' το 1923, η **Εκκλησιαστική Σχολή**. Λειτουργεί ακόμη στην πόλη μας ως Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο και Λύκειο.

1925

Δήμαρχος της πόλης εκλέγεται ο **Ιωάννης Γρηγορίου Μακρόπουλος** (1883 - 1954). Ήταν ο Δήμαρχος που έφραξε όλα τα πηγάδια της πόλης, που κάλυψε το ρέμα των «Πηγαδουλίων», που αγόρασε Δημαρχείο και που έφερε το νερό απ' τον Γοργοπόταμο και έλυσε για πολλές δεκαετίες το πρόβλημα της ύδρευσης της πόλης.

1927

Ιδρύεται στη Λαμία μια απ' τις μακροβιότερες εφημερίδες αυτής, η

ποία, με μικρή διακοπή, θα συνεχιστεί να εκδίδεται ως το 1973. Πρόκειται για την εφημερίδα «**Η Επαρχία**» του Θεμιστοκλή Παπαευθυμίου, η οποία είναι μια αστείρευτη πηγή ιστορικών ειδήσεων για την πόλη και την ευρύτερη περιοχή της. Στις πυκνοτυπωμένες σελίδες της «βρίσκεται» ολόκληρη η περίοδος του Μεσοπολέμου.

1928-1933

Διευθυντής του Διδασκαλείου Λαμίας είναι ο Παιδαγωγός **Μιχαήλ Παπαμαύρος** (1892-1963).

1928

Ιδρύονται οι «**Παλλαμιακοί Αγώνες**» και τα ποδοσφαιρικά σωματεία «**Ολυμπιακός**» Λαμίας και «**Παλλαμιακή**».

1929-1934

Δήμαρχος της πόλης είναι ο **Γεώργιος Αλεξ. Πλατής**. Στη διάρκεια της δημαρχίας του γιορτάστηκε στην Ελλάδα η πρώτη εκατονταετηρίδα της Εθνικής μας παλιγγενεσίας. Στη Λαμία έγιναν πολλές γιορτές και αποκαλύφθηκε η προτομή του Διάκου στην **Αλαμάνα**.

1930

Εκδίδεται στη Λαμία το βιβλίο με τίτλο: «**Διδακτικές αρχές του Σχολείου Εργασίας, Είκοσι γράμματα στον Έλληνα δάσκαλο**», του **Μιχαήλ Παπαμαύρου**.

1930-1932

Κτίζονται στη Λαμία εκπαιδευτήρια για τις στεγαστικές ανάγκες των σχολείων της πόλης, ιδιαίτερα της δημοτικής εκπαίδευσης.

1932

Από 31 Οκτωβρίου έως 24 Νοεμβρίου οργανώθηκε στη Λαμία μοιχοκοτάζ κατά της Ηλεκτρικής Εταιρίας Λαμίας. Οι Λαμιώτες έκοψαν το ηλεκτρικό ρεύμα και χρησιμοποιούσαν λάμπες πετρελαίου και ασετιλίνης. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί η τιμή του ρεύματος, που ήταν και το αίτημα των καταναλωτών.

1932-1933

Εκδίδεται στη Λαμία το βραχύβιο περιοδικό: «**Εργασία και Ζωή**». (Μηνιαίο Παιδαγωγικό περιοδικό του Διδασκαλείου Λαμίας).

1934

Δήμαρχος της πόλης εκλέγεται ο **Σπύρος Πετρόπουλος**. Είναι οι τελευταίες εκλογές που έγιναν προ του πολέμου. Δημοτικές εκλογές θα ξαναγίνουν έπειτα από 17 χρόνια!

1935

Ιδρύεται η εφημερίδα «**Λαμιακός Τύπος**» του Μιλτ. Αλεξανδρή. Τώρα εκδίδεται απ' τους **Αφους Ρίζου**.

1936

Κτίζεται το Μητροπολιτικό μέγαρο επί της οδού «**Σκληβανιώτου**».

Μητροπολίτης ήταν ο **Αμβρόσιος Νικολαΐδης**.

1936

Ιδρύεται η **Παιδαγωγική Ακαδημία Λαμίας** (συνέχεια του Διδασκαλείου).

1937

Εγκαινιάζεται η Δημοτική αγορά της πόλης στο κέντρο αυτής: οδός «**Αγίου Νικολάου**, «**Θθωνος**», «**Αιόλου**» κ.λπ., επί δημαρχίας **Νικ. Δουδουμπούλου**, τον οποίο είχε διορίσει το καθεστώς της 4ης Αυγούστου 1936 αντί του Σπ. Πετροπούλου. Όλες οι εμπορικές δραστηριότητες μεταφέρονται στο χώρο της δημοτικής αγοράς και στους πέριξ αυτής χώρους τελείται η εβδομαδιαία αγορά του Σαββάτου. Η πλατεία «**Δημοκρατίας**» (χώρος της εβδομαδιαίας αγοράς) γίνεται «**Πάρκο**» και θα παραμείνει με τη μορφή αυτή ως το 1965.

1938

Το μικτό γυμνάσιο της Λαμίας διαιρείται σε Αρρένων και Θηλέων. Τα αγόρια μεταστεγάζονται στο κτήριο του «**Παρθεναγωγείου**», δηλαδή στο σημερινό **Πέτρινο** της οδού «**Υψηλάντου**» και τα κορίτσια παρέμειναν στο «**Μουστάκειο**». Τότε ιδρύθηκε το «**Μουστάκειο**» **Γυμνάσιο Θηλέων** Λαμίας.

1938

Ιδρύεται το **Δημοτικό Ωδείο Λαμίας**.

1938

Ιδρύθηκε το **Γενικό Νοσοκομείο Λαμίας**.

1939

Πεθαίνει στην Αθήνα ο Λαμιώτης ποιητής **Μάρκος Τσιριμόκος** (Στέφανος Ραμάς) (1872- 1939). Άφησε αξιόλογο λογοτεχνικό έργο.

1940

Ιδρύθηκε το «**Εργατικό Κέντρο Ν. Φθιώτιδας**», με έδρα τη Λαμία.

1940

Η περίοδος του Μεσοπολέμου βρίσκεται προς το τέλος της. Από το 1925 έχει περάσει μια δεκαεπταετία, στη διάρκεια της οποίας σημειώνεται πρόοδος σε πολλούς τομείς της πόλης: Ιδρύονται και λειτουργούν υποκαταστήματα Τραπεζών: «**Τράπεζα Θεσσαλίας**» (1924), «**Λαϊκή Τράπεζα**» (1927), «**Τράπεζα Βιομηχανίας Βόλου**» (1927), «**Τράπεζα Αθηνών**», «**Τράπεζα Λαμίας**» (Σπ. Πετρόπουλου - Αφών Παπαθανασίου), «**Εμπορική Τράπεζα**», «**Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος**». Στον βιοτεχνικό-βιομηχανικό τομέα παρατηρούμε τα εξής: Το 1928 ιδρύθηκε η βιομηχανία καλτσών **Κων. Τσέλιου**, το 1929 το εργοστάσιο μακαρονοποιίας **Αφών Δασκαλοπούλου**, το γνωστό «**Δασκό**». Το 1932 άρχισαν να λειτουργούν οι κυλιandrόμυλοι **Κρόκου - Μουζέλη**, το υφαντουργείο **Σωτηρίου Σταυροπούλου**

συνεχίζει να λειτουργεί. Την ίδια εποχή ιδρύονται: το εργοστάσιο ζαχαροπλαστικής **Ι. Ζορμπιτάλα** και **Εμμ. Καρανδρέα**, το εργοστάσιο ποτοποιίας **Γ. Μπούτλα** και **Ε. Παππή**. Το 1932 ιδρύθηκε το εργοστάσιο «καρροσερί» **Νικ. Σαρρηγιάννη**. (Για τη Βιομηχανία και τη Βιοτεχνία της Μεταπαναστατικής Λαμίας ετοιμάζεται ειδική μελέτη). Ακόμη ιδρύονται οι εφημερίδες: «**Η Αγροτική**», «**Η Σπίθα**» του Κ.Κ.Ε., «**Έλεγχος**», «**Νέος Τύπος**», «**Θάρρος**», «**Δημοκρατία**», «**Το Φως**», «**Νέος Αγών**» κ.ά.

1941

Έχει αρχίσει η Κατοχή της χώρας μας. Την **18η Απριλίου 1941, ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής**, τα Γερμανικά αεροπλάνα βομβαρδίζουν την πόλη. Μεγάλες οι υλικές ζημιές, οι ανθρώπινες ζωές λιγότερες.

1941-1944

Όπως στα περισσότερα διαμερίσματα του ελλαδικού χώρου, έτσι και στη Λαμία βρίσκονται οι κατακτητές. Εφημερίδες δεν εκδίδονται, τα σχολεία και οι υπηρεσίες υπολειπόμενα, η Εθνική Αντίσταση φουντώνει, εκτελέσεις γίνονται. Παντού φτώχεια, δυστυχία, στέρηση. Στην περιοχή της Λαμίας γίνονται εκτελέσεις απ' τους Γερμανούς.

1942

Γίνεται ανατίναξη της **γέφυρας του Γοργοποτάμου (25 Νοεμβρίου)**

από αντάρτες του ΕΛΑΣ, του ΕΔΕΣ και Άγγλους σαμποτέρ.

1944

Την **18η Οκτωβρίου** η Λαμία απελευθερώθηκε, αφού έμεινε σκλαβωμένη τρία και μισό χρόνια (18 Απριλίου 1941-18 Οκτωβρίου 1944).

1944

Καταργήθηκε το «**Πρακτικό Λύκειο Λαμίας**» το οποίο είχε ιδρυθεί το 1923 και στεγαζόταν στην οδό «**Ατινίωνων**» 7.

1944-1946

Εκδίδεται στη Λαμία η ιστορική εφημερίδα «**Ρούμελη**». Υπήρξε ένα από τα μακροβιότερα φύλλα της Στερεάς Ελλάδας (1923-1977).

1946

Ιδρύεται η εφημερίδα «**Εθνικός Αγών**» του Στάθη Σκούρα.

1946-1949

Είναι η φοβερότερη περίοδος της ιστορίας του Νέου Ελληνισμού. Στη Λαμία λειτουργεί το έκτακτο **Στρατοδικείο** (1946 -1949) με μερικές εκατοντάδες εκτελέσεων. Στην πόλη έχουν συρρεύσει χιλιάδες πρόσφυγες απ' την Ευρυτανία και ορεινή Φθιώτιδα. Η Λαμία αριθμεί 70.000. Αδύνατη η διατροφή των

κατοίκων της πόλης. Ο δήμαρχος **Μυρσειώτης** διαμαρτύρεται στην Κυβέρνηση. Στην ύπαιθρο ο Εμφύλιος πόλεμος μαιίνεται.

1948

Ιδρύεται το **Σανατόριο Λαμίας**.

1951

Έπειτα από 17 χρόνια διενεργούνται δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα. Η Λαμία για μια ακόμη φορά τίμησε με την ψήφο της τον **Σπύρο Πετρόπουλο**, ο οποίος υπήρξε ο τελευταίος προπολεμικός και ο πρώτος μεταπολεμικός δήμαρχος της πόλης.

1951

Ημέρα του Πάσχα. Πέθανε ο μεγαλύτερος εργολάβος της Λαμίας και άλλοτε δήμαρχος της πόλης **Σταύρος Χαραλαμπόπουλος**.

1951

Ιδρύθηκε η «**Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων, Φθιώτιδος, Φωκίδος και Ευτυτανίας**».

1951

Ιδρύεται στη Λαμία η εφημερίδα «**Η Πρόοδος**» του **Στυλ. Χατζηστυλιανού**. Μία από τις μακροβιότερες εφημερίδες της Λαμίας.

1954

Η πόλη έχει μεγαλώσει με την εγκα-

τάσταση σ' αυτή, μόνιμα ή προσωρινά, κατοίκων απ' την ύπαιθρο εξαιτίας του Εμφυλίου Πολέμου, έτσι η μετάβαση απ' τη μιά συνοικία στην άλλη ήταν δύσκολη και απαιτούσε χρόνο.

1954

Ιδρύεται η **Αστική Συγκοινωνία Λαμίας**.

1955

Εγκαινιάστηκε η **Δημόσια Βιβλιοθήκη Λαμίας** και στεγάστηκε στα υπόγεια του Νομαρχιακού Μεγάρου.

1955

Ιδρύεται στη Λαμία απ' τη Νομαρχία Φθιώτιδος, το περιοδικό «**Φθιώτις**». Ήταν το καλύτερο στη Στερεά Ελλάδα και η έκδοσή του διήρκησε οχτώ χρόνια. Στην πρώτη πενταετία ονομαζόταν «Φθιώτις» και το 1960 μετονομάστηκε «**Στερεοελλαδική Εστία**». Αρχικά νομάρχης ήταν ο Αριστομένης Κακούρης και στη συνέχεια ο Δημοσθένης Γούλας.

1956

Γίνεται στη Λαμία η πολύκροτη δίκη της **Σπυριδούλας**, η οποία συγκίνησε το πανελλήνιο.

1957

Τυπώνεται στη Λαμία ο πρώτος **Τηλεφωνικός Κατάλογος**, όχι από τη-

λεπτικοινωνιακή υπηρεσία, αλλά από ιδιώτες. Μοναδικό φαινόμενο στην ελληνική επαρχία. Ο κατάλογος περιείχε τους συνδρομητές της Λαμίας και του Καρπενησίου. Τον είχε εκδώσει ο **Μιλτ. Αλεξανδρής** εκδότης της εφημερίδας «Λαμιακός Τύπος».

1957

Τέθηκε ο θεμέλιος λίθος του Δημοτικού Θεάτρου Λαμίας, το οποίο κτίστηκε σε σχέδια του αρχιτέκτονα **Κίμωνα Λάσκαρη**, επί δημαρχίας Ιωάννου Παπασιοπούλου.

1960

Ενθρονίζεται την 26 Ιουνίου 1960 στην Μητρόπολη Φθιώτιδος ο Μητροπολίτης **Δαμασκηνός Παπαγρήστου**. Είναι ο έβδομος μετεπαναστατικός Μητροπολίτης αυτής.

1961

Καταργήθηκε το εαρινό παζάρι της Λαμίας, το οποίο ετελείτο στην πόλη από το 1680, ίσως και νωρίτερα. Το φθινοπωρινό που ιδρύθηκε το 1856 τελείται ανελλιπώς στις αρχές Σεπτεμβρίου, τώρα τελευταία μεταφέρθηκε στο Μοσχοχώρι, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω.

1961

Εγκαινιάζεται μεγαλοπρεπώς το **Δημοτικό Θέατρο Λαμίας** (3 Δεκεμβρίου 1961). Η σκηνή εγκαινιάστηκε με το έργο του Γρηγόρη Ξενόπουλου: «**Το μουστικό της κον-**

τέσσας Βαλέρινας» και την πρωταγωνίστρια **Κυβέλη**, που ήρθε ειδικά για να τιμήσει τα εγκαίνια του Θεάτρου. Δήμαρχος ήταν ο **Ιωάννης Παπασιοπούλος**.

1964

Με λαμπρότητα γίνονται στη Λαμία τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του Έλληνα «Τσολιά», ο οποίος έχει στηθεί στην πλατεία «Πάρκου». Τον φιλοτέχνησαν οι γλύπτες **Τόμπρος** και **Περαντηνός**. Δήμαρχος ήταν ο **Απ. Κουνούπης** και νομάρχης ο **Εμμ. Παϊτάκης**. Αποκαλύφθηκε την 4η Οκτωβρίου, διότι την ημερομηνία εκείνη το 1912 κηρύχθηκε ο πόλεμος της Ελλάδας κατά της Τουρκίας και στους Βαλκανικούς πολέμους είχαν αγωνισθεί γενναία οι Τσολιάδες.

1964

Ιδρύθηκε ο Α.Σ. «**ΛΑΜΙΑ**».

1964

Στη διάρκεια εορταστικών εκδηλώσεων από αντιστασιακές οργανώσεις στο χώρο της **γέφυρας του Γοργοποτάμου** (29 Νοεμβρίου) γίνεται έκρηξη νάρκης με 13 νεκρούς και 51 τραυματίες.

1965

Γίνεται στο Πλημμελειοδικείο της Λαμίας (29 Μαΐου -17 Ιουνίου) η δίκη για τα γεγονότα στη γέφυρα

του Γοργοποτάμου (Νοέμβριος 1964). Το δικαστήριο επιβάλλει ποινές σε όσους κρίθηκαν ένοχοι.

1965

Το δημοτικό συμβούλιο δίνει ονόματα σε δεκάδες δρόμους της Λαμίας, που ήταν, έως τότε, ανώνυμοι και βρίσκονταν στις νέες συνοικίες της πόλης.

1965

Λειτουργήσε στη Λαμία για πρώτη φορά **ραδιοφωνικός σταθμός**.

1966

Άρχισε να λειτουργεί η «**Θερινή Δημοτική Σκηνή**».

1967

Ιδρύεται η «**Πανελλήνια Έκθεση Λαμίας**».

1967

Το καθεστώς της 21ης Απριλίου απολύει τον αιρετό δήμαρχο **Απόστολο Κουνούπη**.

1968

Και πάλι το δημοτικό συμβούλιο ασχολείται με το θέμα της ονοματοθεσίας των οδών της πόλης και δίνει ονόματα στους δρόμους της συνοικίας της Νέας Μαγνησίας.

1972

Ιδρύονται τα **Δημοτικά Σφαγεία Λαμίας**. Ήταν τα πρώτα σύγχρονα

Βιομηχανικά Σφαγεία στην Ελλάδα. Δήμαρχος ήταν ο Νικ. Μουντούρης.

1972

Μεγάλο αθλητικό γεγονός για τους Λαμιώτες φιλάθλους και ιδιαίτερα για τους οπαδούς του «**Α.Σ. ΛΑΜΙΑ**». Η ομάδα είχε φθάσει στα ημιτελικά του κυπέλλου Ελλάδος και αντιμετώπισε τον ΠΑΟΚ στην Τούμπα την Τετάρτη 28 Ιουνίου 1972 και αποκλείστηκε με 2 - 0.

1973

Ιδρύεται το «**Ιστορικό Αρχείο Λαμίας**» με Βασιλικό Διάταγμα. Καθοριστικό γεγονός για την συγκέντρωση, ταξινόμηση, καταγραφή και διάσωση της ιστορίας της Λαμίας και της ευρύτερης περιοχής.

1975

Στις δημοτικές εκλογές τους έτους εκείνου οι Λαμιώτες εκλογείς τίμησαν για μια ακόμη φορά με την ψήφο τους τον **Απόστολο Κουνούπη** και του εμπιστεύθηκαν τη δημαρχία.

1978

Δήμαρχος εκλέγεται ο γιατρός **Αντώνιος Κ. Φίλης**. Στη διάρκεια της δημαρχίας του άρχισε να λειτουργεί το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Ρούμελης.

1978

Άρχισε να εκδίδεται στην πόλη μας

το βραχύβιο περιοδικό «**Φθιωτική Σκέψη**».

1980

Άρχισε να εκδίδεται στην πόλη μας το αξιόλογο περιοδικό «**Πνευματική Ρούμελη**» του αείμνηστου Κώστα Δ. Αβραάμ.

1980

Μεγάλος σεισμός προκαλεί ζημιές στην πόλη της Λαμίας και την περιοχή της.

1980

Ιδρύθηκε το περιοδικό «**Φθιωτικά Χρόνια**» με έδρα τη Λαμία το οποίο εξακολουθεί να εκδίδεται. Είναι το μακροβιότερο στη Λαμία και ένα από τα μακροβιότερα στην Ελλάδα.

1982

Ιδρύεται το **Θέατρο Σκιών Λαμίας**. Ιδρυτής του ο Μιχάλης Χατζάκης.

1982

Οι Λαμείς εκλογείς προτιμούν ως δήμαρχό τους τον γιατρό **Λάμπρο Παπαδήμα**. Και, όπως αποδείχθηκε, τον προτίμησαν ως δήμαρχο το 1986 και το 1990. Στην πρώτη περίοδο της δημαρχίας του ιδρύθηκαν: το Α' Κ.Α.Π.Η. της πόλης, η Δ.Ε.Τ.Π.Α., το Δ.Η.Π.Ε.Θ.Ε. Ρούμελης και άλλα. Τέθηκαν τα θεμέλια για την ίδρυση του **Δημοτικού Μεγάρου** στην οδό «Αι-

νιάων» 6. Στις επόμενες περιόδους ιδρύθηκαν το Β' Κ.Α.Π.Η., ανακαινίσθηκε το «Κάστρο» και ιδρύθηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο, στήθηκε ο ανδριάντας του Άρη Βελουχιώτη (1991) στην πλατεία «Λαού», λύθηκε το πρόβλημα της ύδρευσης και αποχέτευσης της πόλης, κατασκευάστηκαν πλατείες και δρόμοι, δόθηκαν ονόματα σ' αυτούς, πεζοδρομήθηκαν δρόμοι στο ιστορικό κέντρο της πόλης, ιδρύθηκε πράσινο και παιδικές χαρές και γενικά αναμορφώθηκε η Λαμία.

1982

Το **Γενικό Νοσοκομείο Λαμίας** και το **Σανατόριο Λαμίας** συγχωνεύονται σ' ένα ενιαίο Νοσηλευτικό Ίδρυμα με την επωνυμία «**Γενικό Νοσοκομείο Λαμίας**».

1984

Ιδρύεται η Δημοτική Πινακοθήκη Λαμίας με την επωνυμία «**Αλέκος Κοντόπουλος**».

1985-1990

Παρατηρείται μεγάλος οικοδομικός οργανισμός στην πόλη και ο «νόμος της αντιπαροχής» είχε δυσμενείς επιπτώσεις στα νεοκλασσικά σπίτια της Λαμίας. Δεκάδες τέτοια κατεδαφίζονται στη δεκαετία αυτή, αλλά και νωρίτερα και ανεγείρονται πολυκατοικίες. Κατά τη διάνοιξη των θεμελίων ήρθε στην επιφάνεια το

πλούσιο υπέδαφος της Λαμίας (τείχη, δημόσια κτήρια, αποχετευτικά συστήματα κ.λπ.).

1988

Ιδρύεται στη Λαμία (10 Ιουνίου 1988), ο πρώτος κανονικός ραδιοφωνικός σταθμός, ο FM-1, με την επωνυμία η «Φωνή της Ρούμελης». Ιδρυτής και ιδιοκτήτης ο παλαιμάχος δημοσιογράφος **Απόστολος Έλληνας**.

1990

Ιδρύεται στη Λαμία ο πρώτος τηλεοπτικός σταθμός, ο MTV, του κ. Δήμου Μαγκλάρα.

1990

Ιδρύθηκε ο «**Όμιλος Φθιωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων**». Τον επόμενο χρόνο αναγνωρίστηκε από το Πρωτοδικείο Λαμίας και άρχισε να εκδίδεται το περιοδικό «**Φθιωτικός Λόγος**», όργανο του Ομίλου.

1991

Τελούνται τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του **Άρη Βελουχιώτη** (Θανάση Κλάρα) 1900-1945. Έχει στηθεί στην πλατεία «Λαού» στη Λαμία.

1993

Ιδρύθηκε στη Λαμία ο τηλεοπτικός σταθμός «**Star**» Κεντρικής Ελλάδας.

1994

Νομάρχης Φθιώτιδας εκλέγεται ο **Ευθύμιος Παπαβασιλείου**. Είναι ο πρώτος αιρετός νομάρχης.

1995

Στις δημοτικές εκλογές ο κ. **Γεώργιος Θ. Ντελής** διαδέχθηκε τον κ. Λάμπρο Παπαδήμα, αφού οι Λαμείς του εμπιστεύθηκαν τη δημαρχία. Ο Γεώργιος Ντελής ήταν δήμαρχος και στη διετία 1993 - 1994, αφού ο κ. Λ. Παπαδήμας είχε εκλεγεί βουλευτής. Η θητεία του Γιώργου Ντελή συνδέεται με αξιόλογα έργα: Βιολογικός καθαρισμός των λυμάτων της πόλης, αποπεράτωση του κλειστού Γυμναστηρίου, ασφαλτόστρωση πλατειών και δρόμων, κατασκευή πεζοδρομίων, βιολογικός καθαρισμός των Δημοτικών Σφαγείων κ.ά.

1996

Έπειτα από αρρώστεια πεθαίνει στην Αθήνα (22-5-96) ο Μητροπολίτης Φθιώτιδος μακαριστός **Δαμασκηνός**, του οποίου η κηδεία έγινε στη Λαμία και υπήρξε πάνδημη.

1996

Την 17η Νοεμβρίου έρχεται στη Μητρόπολη Φθιώτιδος ο Σεβασμιώτατος κ.κ. **Νικόλαος Πρωτοπαπός** ο οποίος κατάγεται από την Τήνο. Είναι ο **όγδοος** μετεπαναστατικός Μητροπολίτης Φθιώτιδας.

1997

Ο Σπερχειός πλημμύρισε και γκρέμισε τις γέφυρες (Λουτρά Υπάτης, Σπερχειάδα κ.λπ.)

1997

Ιδρύθηκαν οι «**Καποδιστριακοί**» Δήμοι, οι οποίοι προήλθαν από την αναγκαστική συνένωση προηγούμενων Δήμων και Κοινοτήτων.

1997

Ιδρύθηκε στη Λαμία ο τηλεοπτικός σταθμός «**ΕΝΑ**» της Στερεάς Ελλάδας.

1998

Στις εκλογές της 18 Οκτωβρίου 1998 Δήμαρχος Λαμιέων εκλέγεται ο **Γεώργιος Νικ. Κοτρωνιάς**. Αυτή είναι η πρώτη εκλογή του.

1998

Στις 4 Ιουλίου 1998 θεμελιώνεται το Νοσοκομείο Λαμίας (στο αρκτικό σημείο του χώρου του Σανατορίου) από τον, τότε, πρωθυπουργό της Ελλάδας **Κων. Σημίτη**.

1999

Πεθαίνει το Φεβρουάριο του 1999 στο Παλέρμο της Ιταλίας σε ηλικία 81 ετών, ο βαρύτονος Λαμιώτης καλλιτέχνης του μελοδράματος **Ντίνος Εγκολφόπουλος**. Ήταν ένας από τους ελάχιστους Έλληνες που έχουν τραγουδήσει στη Σκάλα του Μιλάνου και σε όλα σχεδόν τα μεγάλα θέατρα του κόσμου.

1999

Στην τελευταία 25ετία η πόλη αλλάζει όψη και σημειώνει προόδους σε αρκετούς τομείς. Κτίζονται νέα διδακτήρια, ιδρύονται σχολεία, εκδίδονται εφημερίδες και περιοδικά, ιδρύονται γυμναστήρια και αθλητικά σωματεία. Δημιουργούνται νέα εμπορικά καταστήματα και καταστήματα τροφίμων. Ακόμη ιδρύονται νέα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων: **Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος** ως συνέχεια της Κρόκου-Μουζέλη, **Τράπεζα Αττικής**, **Τράπεζα Εργασίας**, **Τράπεζα Κρήτης** και άλλες. Ιδρύονται βιβλιοπωλεία και πολιτιστικά σωματεία.

2000

Η ιδέα της ζεύξης του Μαλιακού κόλπου εγκαταλείφθηκε.

2001

Τελείται στη Λαμία (3-4 Νοεμβρίου 2001) το **1ο Συνέδριο Φθιωτικής Ιστορίας**, (θα ακολουθήσουν άλλα τέσσερα). Το Συνέδριο διοργάνωσε το Πνευματικό Κέντρο Σταυρού υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας και του Δήμου Λαμιέων.

2002

Δήμαρχος Λαμιέων εκλέγεται για δεύτερη φορά ο **Γεώργιος Νικ. Κοτρωνιάς**. Οι δημοτικές εκλογές έγι-

ναν στις 13 Οκτωβρίου 2002. Νομάρχης Φθιώτιδας εκλέγεται ο **Αθανάσιος Χειμάρας**.

2006

Στις εκλογές της 15 Οκτωβρίου 2006 Δήμαρχος Λαμιέων εκλέγεται για τρίτη συνεχή φορά ο **Γεώργιος Νικ. Κοτρωνιάς**. Ενώ νομάρχης εκλέγεται για δεύτερη φορά ο **Αθανάσιος Χειμάρας**.

2006

Στις 7 Δεκεμβρίου 2006, ημέρα Πέμπτη, ο τότε υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης **Δημ. Αβραμόπουλος** τέλεσε τα εγκαίνια λειτουργίας του Γενικού Νοσοκομείου Λαμίας. Παρέστησαν: ο Υφυπουργός Υγείας **Αθ. Γιαννόπουλος**, ο Νομάρχης Φθιώτιδος **Αθαν. Χειμάρας**, ο Δήμαρχος Λαμιέων **Γεώργιος Κοτρωνιάς** ο πρώην Υπουργός Υγείας **Λάμπρος Παπαδήμας** και πλήθος κόσμου.

2006

Το **Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας**, δέχεται τους πρώτους φοιτητές.

2008

Στις 7 Νοεμβρίου επισκέφθηκε τη Λαμία ο παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. **Βαρθολομαίος** έπειτα από πρόσκληση του σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Φθιώτιδας κ. Νικολάου. Έτσι επισκέφθηκαν τη

Λαμία στη διάρκεια της ιστορικής της πορείας: Ένας μεγάλος στρατηγός, ο **Αννίβας** ο Καρχηδόnius, ένας αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο **Βασίλειος Β΄**, ο Βουλγαροκτόνος και ένας Οικουμενικός Πατριάρχης, ο **Βαρθολομαίος**.

2008

Πεθαίνει στο Παρίσι σε ηλικία 86 ετών, όπου διέμενε, η λαμιώτισσα λογοτέχνηδα και καθηγήτρια Πανεπιστημίου **Μιμικά Κρανάκη**.

2009

Άρχισε η κατασκευή του ενεργειακά αυτόνομου κτηρίου της **ΔΕΥΑΛ**.

2010

Εγκαινιάστηκε το «**Καινοτομικό Κέντρο Ιστορικής Τεκμηρίωσης Θερμοπυλών**».

2010

Στις Δημοτικές Εκλογές (οι πρώτες των «Καλλικρατικών» Δήμων), Δήμαρχος Λαμιέων εκλέγεται για τέταρτη φορά ο κ. **Γεώργιος Νικ. Κοτρωνιάς**, αποδεικνύοντας έτσι ότι είναι Δήμαρχος ευρυτάτης αποδοχής και κοινής εμπιστοσύνης. Ο κ. Γεώργιος Ν. Κοτρωνιάς είναι ο μακροβιότερος δήμαρχος Λαμιέων από την απελευθέρωση της Λαμίας από τους Τούρκους μέχρι σήμερα. Είναι δήμαρχος «**δύο αιώνων**», του 20ού και του 21ου. Τούτο είναι σπάνιο φαινό-

μενο στην τοπική Αυτοδιοίκηση. Στη διάρκεια της δημαρχείας του διαμορφώθηκε χώρος αναψυχής, άθλησης και υπαίθριου πάρκιγκ στο στρατόπεδο Τσαλάκη, έγινε πεζοδρόμηση κεντρικών και περιφερειακών οδών της Λαμίας, εκσυγχρονήθηκαν λαϊκές αγορές, διαμορφώθηκαν όψεις εμπορικών καταστημάτων και ιδρύθηκε δίκτυο λεωφορειακών γραμμών **Mini Bus**. Ακόμη αναπλάσθηκαν και κατασκευάστηκαν πλατείες και δρόμοι σε συνοικίες και τοπικά διαμερίσματα του Δήμου. Η Λαμία αδελφοποιήθηκε με άλλες πόλεις. Διαμορφώθηκαν κυκλοφοριακοί κόμβοι, κατασκευάστηκαν γήπεδα με χλοοτάπητα σε συνοικίες και τοπικά διαμερίσματα. Ανακαινίσθηκε το Δημοτικό Θέατρο και δημιουργήθηκε νέο στο συγκρότημα των Επαγγελματικών Λυκείων, όπως και η Αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου της οδού Λεωνίδου. Το **ΔΗ.Π.Ε.ΘΕ. Ρούμελης**, το **Δημοτικό Ωδείο**, η **Πινακοθήκη**, η **Δημοτική Φιλαρμονική**, τα **Εικαστικά Εργαστήρια**, έτχχαν φροντίδας και προσοχής της Δημοτικής Αρχής. Το θέμα των **Ρομά** ρυθμίστηκε. Είναι μακρύς ο κατάλογος των έργων της δημαρχίας του κ. Γεώργιου Κοτρωνιά.

2010

Το Νομαρχιακό σύστημα διοικήσεως καταργείται και καθιερώνονται οι Περιφέρειες. Πρώτος περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας εκλέγεται ο **Κλέαρχος Περγαντάς** στις επαναληπτικές εκλογές της Κυριακής, 14 Νοεμβρίου 2010. Αντίπαλος ήταν ο Αθανάσιος Χειμάρας.

2011

Το **Δημαρχείο Λαμίας** μεταστεγάζεται στο ανακαινισμένο κτήριο του παλιού Νοσοκομείου (πίσω από το Γήπεδο).

2012

Ιδρύθηκε στη Λαμία σύλλογος με την επωνυμία «**Μιχάλης Παπαμαύρος**» από εκπαιδευτικούς και γενικά από ανθρώπους των Τεχνών και των Γραμμάτων.

2013

Κατασκευάστηκε ο **Τροφοδοτικός Αγωγός Ύδρευσης Λαμίας** απ' τις πηγές του Γοργοποτάμου.

Η Λαμία συνεχίζει
την ιστορική της πορεία...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ
ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ
(1836-2013)

Χρυσοβέργης Νικόλαος	1836- 1837	διορισμένος
Πετρόπουλος Ιωάννης	1837- 1841	διορισμένος
Χαλμούκος Γεώργιος	1842 - 1846	διορισμένος
Παπαϊωάννου Νικόλαος	1846- 1850	διορισμένος
Χαλμούκος Γεώργιος	1850- 1854	διορισμένος
Τασσίκας Κυριακός	1854- 1857	διορισμένος
Παπαβασιλείου Δήμος	1857- 1866	διορισμένος
	(από 1864 - 1866 αιρετός)	
Κρίτσας Κων/νος	1866- 1870	αιρετός
Κυρώξης Ιωάννης	1870- 1874	αιρετός
Τράκας Κομνάς	1874- 1878	αιρετός
Τράκας Κομνάς	1878- 1881	αιρετός
Στουγιάννος Δημήτριος	1881 - 1883	αιρετός
		(αναπληρωτής)
Σκληβανιώτης Αριστείδης	1883- 1887	αιρετός
Λάζος Θεμιστοκλής	1887- 1891	αιρετός
Σκληβανιώτης Αριστείδης	1891 - 1895	αιρετός
Σκληβανιώτης Αριστείδης	1895- 1899	αιρετός
Κρίτσας Νικόλαος	1899- 1903	αιρετός
Τράκας Σπύρος	1903 -1907	αιρετός
Τράκας Σπύρος	1908- 1914	αιρετός
Αναστασίου Στυλιανός	1914-1916	αιρετός
Μιχαλόπουλος Αθανάσιος	1916-1917	(αιρετός
		δημοτικός σύμβουλος -
		διορισμένος δήμαρχος)
Αναστασίου Στυλιανός	1917-1922	αιρετός
Καρακαντάς Γεώργιος	26/1-3/8-1922	(αιρετός
		δημοτικός σύμβουλος -
		διορισμένος δήμαρχος)

Αναστασίου Στυλιανός	1922- 1925	αιρετός
Μακρόπουλος Ιωάννης	1925- 1929	αιρετός
Πλατής Γεώργιος	1929- 1934	αιρετός
Πετρόπουλος Σπύρος	1934- 1937	αιρετός
Δουδουμόπουλος Νικόλαος	1937- 1940	διορισμένος
Γραμματικός Αθανάσιος	1940- 1941	διορισμένος
Πλατής Κων/νος	8/9-21/10 1941	διορισμένος
Τράκας Δημήτριος	21/10 1941-16/1/1942	διορισμένος
Ελασσόνας Ιωάννης	27/1/-12/3/1942	διορισμένος
Τράκας Δημήτριος	27/3 1942-4/1/1943	διορισμένος
Κοντογιάννης Νικόλαος	5/1-5/11/1943	διορισμένος
Λατσός Δημήτριος	6/11/1943-2/3/1944	διορισμένος
Κοντομήτρος Ιωάννης	3/3- 1/9/1944	διορισμένος
Θεοδοσόπουλος Κλεομένης	2-23/1944	διορισμένος
Κοκκαλάκης Νικόλαος	24/9 -29/10/1944	διορισμένος
Βέλλιος Νικόλαος	29/10/1944-6/3/1945	(εξελέγη δια βοής στην πλατεία Ελευθερίας”)
Κατσόγιαννος Ηλίας	2-17/2/1945	(διορισμένος αναπληρωτής)
Κοκκαλάκης Νικόλαος	18/2 - 2/9/1945	διορισμένος
Πασιάκος Απόστολος	21/9/1945 -21/1/1946	διορισμένος
Παπασιόπουλος Ιωάννης	21/1/-4/2/1946	διορισμένος
Ιωσήφ Σερ	23-31/3/1946	(διορισμένος αναπληρωτής)
Χαραλαμπίδης Σταύρος	1946 -1948	διορισμένος
Κουτσοδόντης Νικόλαος		(αναπληρωτής για μια εβδομάδα διορισμένος)
Μαχαίρας Αλκιβιάδης		(αναπληρωτής για μια εβδομάδα διορισμένος)
Κουτροζής Δημήτρης		(αντικαταστάτης του Χαραλαμπίδου Στ. για το διάστημα 30 Αυγούστου-26 Σεπτεμβρίου 1948 διορισμένος)
Μυρεσιώτης Ευάγγελος	1948 -1950	διορισμένος
Παπαδόπουλος Ηρακλής	1950-1951	διορισμένος (δικαστικός)
Πετρόπουλος Σπύρος	1951- 1955	αιρετός
Παπασιόπουλος Ιωάννης	1955 -1959	αιρετός
Παπασιόπουλος Ιωάννης	1959-1964	αιρετός

Κουνούπης Απόστολος	1964 -1967	αιρετός
Τσουκαλάς Χαράλαμπος	11/5-26/5/1967	(διευθυντής της Δημαρχίας και προσωρινός δήμαρχος, διορισμένος)
Πασιάκος Γεώργιος	26/5-1/10/1967	(αιρετός δημοτικός σύμβουλος- διορισμένος δήμαρχος)
Μουντούρης Νικόλαος	1967- 1974	διορισμένος
Αναγνωστάτος Κοσμάς	1974- 1975	διορισμένος (δικαστικός)
Κουνούπης Απόστολος	1975 - 1978	αιρετός
Φύλης Αντώνιος	1978- 1981	αιρετός
Παπαδήμας Λάμπρος	1982- 1985	αιρετός
Παπαδήμας Λάμπρος	1986- 1989	αιρετός
Παπαδήμας Λάμπρος	1990- 1993	αιρετός
Παπαδημητρίου Ιωάννης		(αντιδήμαρχος και δήμαρχος λίγες μέρες το 1993) αιρετός
Ντελής Γεώργιος (αντιδήμαρχος και δήμαρχος 1993-1994)		αιρετός
Ντελής Γεώργιος	1995-1998	αιρετός
Κοτρωνιάς Γεώργιος	1998-2002	αιρετός
Κοτρωνιάς Γεώργιος	2002-2006	αιρετός
Κοτρωνιάς Γεώργιος	2006-2010	αιρετός
Κοτρωνιάς Γεώργιος	2010-	αιρετός

ΛΑΜΙΑ: ΠΛΑΤΕΙΑ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (Επιλεκτική)

Ι.ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

α) Ανέκδοτες

1. Αρχεία του Δήμου Λαμιέων: Χειρόγραφα «Πρακτικά» του Δημοτικού Συμβουλίου των ετών 1849 - 1997 (Ιστορικό Αρχείο Λαμίας).
2. Αρχεία Συμβολαιογραφικά της Λαμίας των ετών 1836 -1934 (Ιστορικό Αρχείο Λαμίας).
3. Αρχεία Δικαστικά της Λαμίας 1836-1912 (Ιστορικό Αρχείο Λαμίας).
4. Βιβλία (χειρόγραφα) του Υποθηκοφυλακείου Λαμίας 1836-1943 (Ιστορικό Αρχείο Λαμίας).
5. Βιβλία του Ληξιαρχείου Λαμίας των ετών 1834 και εξής (Δήμος Λαμιέων).
6. Χειρόγραφος κώδικας «Περί ελληνικής ιθαγένειας των ετών 1850-1859» (Ιστορικό Αρχείο Λαμίας).
7. Φάκελλοι: Βουλευτικές και Δημοτικές Εκλογές 1952-1994 (Ιστορικό Αρχείο Λαμίας).

β) Δημοσιευμένες

8. Κασομούλης Νικ. «*Ημερολόγιον, εξ αγνώστων και το πρώτον νυν εκδιδόμενον χειρογράφων 1836- 1837*» (Επμ. Εμμ. Πρωτοψαλτη), Αθήνα 1968.
9. Σιμόπουλος Θεόφιλος: «*Δύο ανέκδοτοι κώδικες της Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος 1834 και 1835*», Αθήνα 1975.

γ) Εφημερίδες (κατά χρονολογική σειρά)

10. «*Φάρος της Όθρονος*»(1856-1881), Λαμία.
11. «*Φωνή του Λαού*» (1860-1891), Λαμία.
12. «*Ανατολική Ελλάς*» (1867-1874), Λαμία.
13. «*Εννομία*» (1877-1885), Λαμία.
14. «*Φθιώτις*» (1882-1902), Λαμία.
15. «*Θερμοπύλαι*» (1891-1934), Λαμία.
16. «*Σημαία*» (1911-1916), Λαμία.

17. «*Η Επαρχία*» (1927-1973), Λαμία.
18. «*Θάρρος*» (1934-1937), Λαμία.
19. «*Η Λαμία*» (1934), Λαμία.
20. «*Δημοκρατία*» (1934-1935), Λαμία.
21. «*Νέος Αγών*» (1936), Λαμία.
22. «*Ρούμελη*» (1945-1946), Λαμία.
23. «*Λαμιακός Τύπος*» (1945-1997), Λαμία.
24. «*Εθνικός Αγών*» (1946-1997), Λαμία.
25. «*Η Πρόοδος*» (1951-1997), Λαμία.
26. «*Αγροτική Φωνή*» (1960-1983), Λαμία.
27. «*Το Φως*» (1963-1997), Λαμία.
28. «*Καθημερινή Φθιώτιδα*» (1994-1997), Λαμία.

δ) Περιοδικά (κατά χρονολογική σειρά)

29. «*Πελασγός*» (1860), Λαμία.
30. «*Φθιώτις*» (1955-1959), Λαμία.
31. «*Στερεοελλαδική Εστία*» (1960-1962), Λαμία.
32. «*Φθιωτικά Χρονικά*» (1980-2013), Λαμία.

II.ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ

1. Γαλλής Κων.: «*Εκλογικός κατάλογος του Δήμου Λαμιέων του 1879*», Αθήνα 1984.
2. Γκιόλας Μάρκος: «*Οι Αιωνίανες και η συμβολή τους στο Νεοελληνικό Διαφωτισμό*», περ. «*Φθιωτικά Χρονικά*» 2 (1981) σελ. 5-97, Λαμία.
3. Δαβανέλλος Νικ. - Νάτσιος Δημ.: «*Η Παλιά Λαμία*» (Ιστορικό-Φωτογραφικό Λεύκωμα), (έκδοση του περ. «*Φθιωτικά Χρονικά*») Λαμία 1982.
4. Δαβανέλλος Νικ.: «*Λαμία: Το Χρονικό μιας πόλης*» (Λεύκωμα), Αθήνα 1994.
5. Λαϊνός Θεόκτιστος: «*Μητρόπολις Νέων Πατρών (Υπάτης)*», περ. «*Στερεοελλαδική Εστία*» (1960) Λαμία.
6. Μπρέκης Σπύρος: «*Το 1848 στην Ελλάδα*» (διδασκαρική διατριβή), Αθήνα 1984.

7. Νάτσιος Θ. Δημήτριος: «*Ηπειρώτες αποκτήσαντες στη Λαμία ελληνική ιθαγένεια*», Ιωάννινα 1997.
8. Του ιδίου: «*Κατάλογος ανεκδότων χειρογράφων κωδίκων του Ληξιαρχείου Λαμίας 1834-1878*», Λαμία 1977.
9. Του ιδίου: «*Τα Λαμιώτικα Τυπογραφεία του 19^{ου} αιώνα*», Λαμία 1979.
10. Του ιδίου: «*Μητρόπολη και Μητροπολίτες Φθιώτιδας 1820-1960*», εφημ. «Εθνικός Αγών», Λαμία 1972.
11. Του ιδίου: «*Η θεμελίωση του Μητροπολιτικού Ναού της Λαμίας, 9 Ιανουαρίου 1861*», εφημ. «Εθνικός Αγών», Λαμία 10 Ιανουαρίου 1971.
12. Του ιδίου: «*Οι γιατροί της Λαμίας*», Λαμία 1983.
13. Του ιδίου: «*Τα λαμιώτικα βιβλία του 19^{ου} αιώνα*», Λαμία 1981.
14. Του ιδίου: «*Το παζάρι της Λαμίας και η ιστορία του*», εφημ. «Εθνικός Αγών», Λαμία 13 Σεπτεμβρίου 1970.
15. Του ιδίου: «*Οι συμβολαιογράφοι της Λαμίας 1836-1970*», εφημ. «Εθνικός Αγών», Λαμία 18 Νοεμβρίου 1973.
16. Του ιδίου: «*Στέφανος Σκληβανιώτης 1873-1874*», εφημ. «Εθνικός Αγών», Λαμία 21 Ιανουαρίου 1974.
17. Του ιδίου: «*Τα νεκροταφεία της Λαμίας 1834 - 1857*» Λαμία 1985.
18. Του ιδίου: «*Ιστορία του Δημοτικού Θεάτρου Λαμίας*», εφημ. «Εθνικός Αγών», 30 Νοεμβρίου 1986 - 5 Φεβρουαρίου 1987.
19. Του ιδίου: «*Οι Δήμαρχοι της Λαμίας 1836-1996*», Λαμία 1996.
20. Πλατής Γεώργιος: «*Λαμία*», Αθήνα, 1973.
21. Παπακωνσταντίνου Χρ. «*Ιωάννης Μαρκόπουλος*» περ. «Στερεοελλαδική Εστία» (1960), Λαμία.
22. Παπαναγιώτου Τριαντάφυλλος: «*Ιστορία και Μνημεία της Φθιώτιδας*», Αθήνα 1971.
23. Σταυρόπουλος Γεώργιος: «*Ιστορία του Διδασκαλίου Λαμίας, 1914-1934*», Λαμία 1983.
24. Φύκας Περικλής: «*Το Δημοτικό Ζήτημα στα 1934-1936*», Λαμία 1983.

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ

1. Βορτσέλλας Ιωάννης: «*Φθιώτις η προς νότον της Όθρουος*», Αθήνα 1907.
2. Γιαννόπουλος Νικ. «*Η Μεσαιωνική Φθιώτις και τα εν αυτή μνημεία*», Αθήνα 1922.
3. Νάτσιος Θ. Δημήτριος: «*Λαμία, 1833-1995*» (ανέκδοτη μελέτη).
4. Νάτσιου Βαρβάρα: «*Ομογενείς, εγκατασταθέντες στη Φθιώτιδα 1833-1881*», Θεσσαλονίκη 1996.
5. Της ιδίας: «*Τουρκικά Χοτζέτια της Λαμίας 1833- 1840*», Θεσσαλονίκη 1994.
6. Νάτσιος Θ. Δημήτριος: «*Οι δρόμοι και οι πλατείες της Λαμίας, 1852 - 1998*», Αθήνα 1998.
7. Του ιδίου: «*Ιστορία του Λαμιακού ποδοσφαίρου, 1912 - 1999*», Λαμία 2000.
8. Του ιδίου: «*Δήμος Λιανοκλαδίου: Ιστορία-Τουρισμός-Ανάπτυξη*», Λιανοκλάδι 2001.
9. Του ιδίου: «*Φθιωτικός Τύπος, 1852-1999*» (σε συνεργασία), Λαμία 2001.
10. Του ιδίου: «*Ο Μητροπολιτικός Ι. Ναός της Λαμίας, 1851-2002*» (σε συνεργασία), Λαμία 2003.
11. Του ιδίου: «*Μιλτιάδης Χουρμούζης και Λαμία, 1836 - 1856*», Λαμία 2004.
12. Του ιδίου: «*Δικηγόροι και Δικηγορικός Σύλλογος Λαμίας, 1833 - 2003*», Λαμία 2004.
13. Του ιδίου: «*Ευρετήριο του περιοδικού "Φθιωτικά Χρονικά"*» 1 (1980) - 25 (2004), Λαμία 2004.
14. Του ιδίου: «*Ο εκ Τρίκης λόγιος Ευθύμιος Οικονομίδης (1817-1888) και οι εφημερίδες του: Φάρος της Όθρουος 1856-1881 (Λαμία) και Φάρος του Ολύμπου 1881-1887 (Τρίκαλα)*», Τρίκαλα 2006.
15. Του ιδίου: «*Ιστορία του Γενικού Νοσοκομείου Λαμίας (1938 - 2007)*», Λαμία 2007.
16. Του ιδίου: «*Ιστορία του Γενικού Νοσοκομείου Λαμίας (1938 - 2007)*» (β' έκδ. βελτιωμένη), Λαμία 2008.
17. Δαβανέλλος Νίκος: «*Λαμία, τα πρόσωπα (1760-1930)*», Λαμία 2003.

ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Θ. ΝΑΤΣΙΟΥ

1. «Φθιώτες αγωνιστές του '21», *Λαμία 1971*.
2. «Ο Κων. Ν. Νικολάου ή Μουστάκας (1839 – 1899) και η διαθήκη του», *Λαμία 1974*.
3. «Νεοελληνική Φθιωτική Γραμματεία, 1816 – 1975», *Λαμία 1975*.
4. «Κατάλογος ανεκδότων χειρογράφων κωδίκων του Ληξιαρχείου Λαμίας, 1834-1878», *Λαμία 1977*.
5. «Ηπειρώτες αποκτήσαντες ελληνικήν ιθαγένεια στη Λαμία, 1850 – 1859», *Ιωάννινα 1977*.
6. «Βιογραφικά Μιλτιάδη Χουρμούζη, 1805 – 1882», *Λαμία 1979*.
7. «Η Λαμιώτικη εφημερίδα “Ο Διάκος” του 1875», *Λαμία 1979*.
8. «Κατάλογος εφημερίδων και περιοδικών της Λαμίας, 1852 – 1979», *Λαμία 1979*.
9. «Τα Λαμιώτικα Τυπογραφεία του 19ου αιώνα», *Λαμία 1981*.
10. «Τα Λαμιώτικα Βιβλία του 19ου αιώνα», *Λαμία 1981*.
11. «Η Τρικαλινή εφημερίδα “Φάρος του Ολύμπου”, 1881 – 1887», *Λαμία 1981*.
12. «Ενορίες και εφημερίοι της Επισκοπής Ζητουνίου (Λαμίας) κατά το 1834», *Λαμία 1982*.
13. «Εκκλησία “Η Αρχοντική Λαμίας” (18ος αιώνας)», *Λαμία 1982*.
14. «Τυπογραφεία της Θεσσαλίας, 1881 – 1899», *Λαμία 1982*.
15. «Η Παλαιά Λαμία (Ιστορικό και Φωτογραφικό Λεύκωμα) (σε συνεργασία)», *Λαμία 1982*.
16. «Οι γιατροί της Λαμίας, 1835 – 1881», *Λαμία 1983*.
17. «Ιστορία του Γυμνασίου Λαμίας, 1850 – 1881», *Λαμία 1983*.
18. «Φθιωτική (Εκκλησιαστική - Μοναστηριακή) Βιβλιογραφία 1778 – 1983», *Λαμία 1984*.
19. «Ο προϋπολογισμός του Δήμου Λαμιέων του έτους 1862», *Λαμία 1985*.
20. «Τα Νεκροταφεία της Λαμίας (1835 – 1857)», *Λαμία 1985*.
21. «Το φθιωτικό Ιστορικό βιβλίο, 1980 – 1985», *Λαμία 1986*.
22. «Ιστορία της Στυλίδας», *Στυλίδα 1989*.
23. «Νεοελληνικά Αναγνώσματα, 1884 – 1983», *Λαμία 1990*.
24. «Ιστορία της Ιεράς Μονής Αγίου Βλασίου – Στυλίδος», *Λαμία 1991*.
25. «Φθιωτική Ποιητική Ανθολογία, 1893 – 1989» (σε συνεργασία), *Λαμία 1991*.
26. «Οι Δήμαρχοι της Λαμίας, 1836 – 1996», *Λαμία 1996*.
27. «Τυπογραφεία και εφημερίδες της Καρδίτσας του 19ου αιώνα», *Καρδίτσα 1996*.
28. «Ιστορία του Μοναστηριού της Αγίας Παρασκευής – Σπαρτιάς Φθιώτιδος», *Λαμία 1997*.
29. «Χρονολόγιο της Λαμίας, 6ος αιώνας π.Χ. – σήμερα», *Λαμία 1997*.
30. «Τουριστικός Οδηγός Φθιώτιδας» (σε συνεργασία), *Λαμία 1997*.
31. «Η Στυλίδα και τα χωριά της περιοχής» (σε συνεργασία), *Αθήνα 1997*.
32. «Οι δρόμοι και οι πλατείες της Λαμίας, 1852 – 1998», *Αθήνα 1998*.
33. «Ιστορία του Λαμακού ποδοσφαίρου, 1912 – 1999», *Λαμία 2000*.
34. «Δήμος Λιανοκλαδίου: Ιστορία – Τουρισμός – Ανάπτυξη», *Λιανοκλάδι 2001*.
35. «Φθιωτικός Τύπος, 1852 – 1999» (σε συνεργασία), *Λαμία 2001*.
36. «Ο Μητροπολιτικός Ι. Ναός της Λαμίας, 1851 – 2002» (σε συνεργασία), *Λαμία 2003*.
37. «Μιλτιάδης Χουρμούζης και Λαμία, 1836 – 1856», *Λαμία 2004*.
38. «Δικηγόροι και Δικηγορικός Σύλλογος Λαμίας, 1833 – 2003», *Λαμία 2004*.
39. «Ευρετήριο του περιοδικού “Φθιωτικά Χρονικά”» 1 (1980) – 25 (2004), *Λαμία 2004*.
40. «Ο εκ Τρίκης λόγιος Ευθύμιος Οικονομίδης (1817 – 1888) και οι εφημερίδες του: Φάρος της Όθουρας 1856 – 1881 (Λαμία) και Φάρος του Ολύμπου 1881 – 1887 (Τρίκαλα)», *Τρίκαλα 2006*.
41. «Ιστορία του Γενικού Νοσοκομείου Λαμίας (1938 - 2007)», *Λαμία 2007*.
42. «Ιστορία του Γενικού Νοσοκομείου Λαμίας (1938 – 2007)» (β' έκδ. βελτιωμένη), *Λαμία 2008*.
43. «Τα διδακτικά εγχειρίδια της Μέσης Εκπαίδευσης, 1937 - 2012», *Λαμία 2012*.
44. (Επιμέλεια): «Ελληνικόν Αλφαβητάριον», (Αλεξ. Γ. Μακρυναίου, Αθήνα 1915), *Λαμία 2013*.
45. «Μετεπαναστατικό Χρονολόγιο της Λαμίας (1833-2013)», *Λαμία 2013*.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	σελ. 7
Εισαγωγή	» 9-14
Κεφάλαιο Πρώτο: Σταθμοί και γεγονότα στη Ιστορία της μετεπαναστατικής Λαμίας (1833-2013).....	» 15-38
Κεφάλαιο Δεύτερο: Οι δήμαρχοι της Λαμίας (1836-2013)»	» 39-41
Βιβλιογραφία	» 43-44
Βιβλία του ιδίου συγγραφέα	» 45
Περιεχόμενα	» 46

Σημ.: Η φωτογραφία της 3ης σελ. προέρχεται
από το Studio Αφών Σιμόπουλου, Λαμία.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «**ΜΕΤΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ (1833-2013)**» ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Θ. ΝΑΤΣΙΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 180 ΕΤΩΝ (1833-2013) ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ. ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2013 ΑΠΟ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΠ-PRESS ΣΤΗ ΛΑΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΣΕ 1000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΣΕ ΧΑΡΤΙ *ΒΕΛΒΕΤ ΣΑΜΟΥΑ* 130 ΓΡΑΜΜΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΜΙΑΣ

('Επί Δημαρχίας 'Ιωάννου Παπασιπούλου ἐν ἔτει 1961)